Бүхы оронуудай пролетаринар, нэгэдэгты!

БУРЯАД ҮНЭН

С-эй Буряадай обкомой, Буряадай АССР-эй Верховно Соведэй, Министрнүүдэй Соведэй орган

й 1921 оной
21-hээ гарана | № 253 (14058) | 1975 оной октябриин 28, вторник | Сэн 2 мүнгэн.

нүүд хоорондын „Венера-9“, -10“ гэжэ автомат станцинуудые э ба дэгдээн табиха хэрэгтэ hан эрдэмтэд, конструкторнууд, инженернүүд, технигүүд ба эришэдтэ, бүхы коллективүүд ба организацинуудта

нүхэд!
эм, техникэ замбуулинай дайдые, Наранай
таай планетэнүүдые шэнжэлгын талаар онсо
шэнэ амжалтануудые туйлаба. Үүрэй сол-
«Венера-9», «Венера-10» гэжэ планетэнүүд
автомат станцинуудые ниидхүүлхэ орёо про-
ргэгдээ. Үүрэй солбониие дахан ниидэхэ хоёр
замбуулиниие шэнжэлэн ашаглалгын түүхэдэ
бүтээгдэhэн, эдэ станцинуудай буулгын ап-
планетын нюруу дээрэхи ондо ондоо районууд-
гүй зөөлэнөөр буулгагдаhан ба буулгын аппа-
бууhан газартахи планетын нюруугай онсо hо-
дүрэ зурагууд абтаhан байна. Планетын ат-
үлэнэй үеые ба нюрууе бүхы талаарнь шэн-
ла хүдэлмэри хэгдэжэ, замбуулиниие научна
элгын шэнэ шата нээгдээ.
», «Венера-10» гэжэ автомат станцинуудые
аар ниидхүүлгэ — совет эрдэм болон техни-
алта, дэлхэйн эрдэм наукада оруулагдаhан,
рэлтэндэ шухала удха шанартай ехэ хубита

бониие шэнжэлхэ хэрэгтэхи шанарай талаар
бэелүүлгэ замбуулинай дайдые шэнжэлэн
шэглэлтэй ба харюусалгатай зорилгонуу-
ын талаар автомат аппарадуудай ехэ арга
байhые эли тодоор харуулна. Советскэ Сою-
партиин XXV съездые ажалай илалта, ам-
уттажа байгаа манай Эхэ оронoй научно-
дэбжэлтын, совет арадай зохёон байгуулхы
элэй гайхамшаг гэршэ болоно.
үүд хоорондын автомат станцинуудые бүтээхэ,
программа дүүргэхэ зорилготой эрдэм, техни-
эн орёо зорилгонуудые шиидхэhэн Советскэ
эмтэдэй, конструкторнуудай, инженернүүдэй,
ба хүдэлмэришэдэй оюун бэлигээр, эршэгэ
буулиндахи шэнэ илалтын туйлагдаhанда со-
омогорхоно.
Центральна Комитет, СССР-эй Верховно Со-
диум, СССР-эй Министрнүүдэй Совет плане-
ондо ниидэхэ «Венера-9», «Венера-10» гэжэ
цинуудые бүтээлгэдэ, тэрэшэлэн эдэниие дэг-
дхүүлгын программа бэелүүлхэ хүдэлмэридэ
эрдэмтэд, конструкторнууд, инженернүүд, тех-
хүдэлмэришэдые, бүхы коллективүүд болон
халуунаар амаршална, саашадаа манай ара-
ада зохёон байгуулхы амжалтануудые туйла-
хүдэлмэридэ хабаадагшадта хүсэнэ.

ЕВ Н. ПОДГОРНЫЙ А. КОСЫГИН

Союзай Коммунис партиин на Комитедтэ Верховно Соведэй Президиумдэ Министрнүүдэй Соведтэ

үүд хоорондын «Венера-9», «Венера-10» гэ-
станцинуудые бүтээлгэдэ, мүн эдэниие дэг-
ниидэлгын программа бэелүүлгэдэ хабаадаг-
р—эрдэмтэд, конструкторнууд, инженернүүд,
ба хүдэлмэришэд Үүрэй солбониие шэнэ
лхэ хүдэлмэриин амжалтатайгаар дүүргэгдэ-
ээнhээ уламжалан буулгын аппарадуудай
тахи планетын нюруугай тон hонирхолтой
дай абтаhан тухай КПСС-эй Центральна Ко-
ССР-эй Верховно Соведэй Президиумдэ,
нистрнүүдэй Соведтэ элидхэнэбди.
табан жэлэй түгэсхэхы жэлдэ, КПСС-эй XXV
а тээхэнэ парти болон правительствын ха-
даалгабари дүүргэгдээ.
үүд хоорондын «Венера-9», «Венера-10» гэжэ
цинууд 1975 оной октябриин 22 ба 25-да
ниие дахан ниидэхэ хэмэл ододой замда гар
станцинуудай ниидэлгын аппарадууд плане-
дээрэхи ондо ондоо районуудта, Цельсеэр
халуун, 90-92 атмосферэй дарасатай ямаг-
он байдалда дорьбоогүй зөөлэнөөр буужа,
парадуудай бууhан газартахи Үүрэй солбоной
дүрэ зурагуудые Газар дэлхэй тээшэ дам-
Үүрэй солбониие дахан ниидэхэ хэмэл
түрүүшынхеэ бүтээгдэhэн Үүрэй солбоной
дүрэ зурагуудтай фотографинууд абтаhан бай-

», «Венера-10» гэжэ станцинуудай буулгын
планетын атмосферэ соо доошоо орожо ябa-
тус тустаа 68, 75 минутын турша соо, Үүрэй
нюруу дээрэhээ 53—65 минутануудай турша
аппаратурын туhаламжаар планетын атмосфе-
үргэлжэ дээрээ шэнжэлэгдэhэн, үүлэнэй үе,
ртахи хүрьhэ шоройн физическэ шэнжэ ба
тухай мэдээнүүд, Үүрэй солбон тухай ондоо-
научна мэдээнүүд абтаа.
лбониие дахан ниидэхэ хэмэл одод — «Вене-
ера-10» гэжэ автомат станцинууд планетын
, тэрэнэй суранзата бүhэлүүр ба планетые
инай зулан гарадаг зонодохи плазмын тү-
дые үргэлжэ дээрэнь шэнжэлжэ үргэлжэл-
аглалтануудай научна мэдээнүүд Газар дэл-
hалгаряагүй дамжуулагдана.
», «Венера-10» гэжэ станцинуудые бүтээл-
тайгаар дэгдээлгэ хадаа хэмэл ододой замбуу-
hаа Үүрэй солбониие үргэлжэ дээрэнь шэн-
нюруу дээрэ аппарадуудые буулгажа, ат-
бүхы талаhаань шэнжэлхэ ябадал хангаhан
автикын хүгжэлтэдэхи шэнэ шата болоно.
», «Венера-10» гэжэ автомат станцинуудые
рша соо ниидхүүлхэ программын эгээн орёо
түгэсхэгдэхэ хүрэтэрхи үе соо: Үүрэй солбо-
дабшаха хэмэл ододые бүтээхэ ба буулгын
планетын нюруу дээрэ дорьбоогүй зөөлэ-
үе соо ракетнэ ба замбуулинай бусад
энүүд, тэдэнэй агрегадууд, приборнууд ба
ратура hаадгүй hайнаар хүдэлжэ, Үүрэй сол-
элхэ замбуулинай автомат шэнэ оньhон ту-
ые бүтээхэ инженерно-конструкторска шиид-
гол хараа бодолой зүб байhые лаблан ба-

лбониие дахан ниидэхэ түрүүшын хэмэл одон,
уугай дүрэ зураг, тэрэшэлэн Дэлхэйе той-
түрүүшын хэмэл одон ба Һарын нюруугай
дүрэ зураг совет хүнүүдэй шэн зоригто ажа-
бүтээгдэhэн ба туйлагдаhандань бүхы совет
шата омогорхонобди.
болон техникын шэнэ амжалтые КПСС-эй
зорюулан, эрдэмтэд, конструкторнууд, ин-
технигүүд ба хүдэлмэришэд Эхэ ороноо ал-
зорилгодо, бүхы хүн түрэлтэнэй аша туhада
дайдые шэнжэлгын хэрэгтэ хамаг хүсэ ша-
, парти болон правительствын харюусал-
даалгабаринуудые саашадаа амжалтатайгаар
гэжэ КПСС-эй Центральна Комитедые,
рховно Соведэй Президиумые, Советскэ пра-
найдуулнабди.

КПСС-эй XXV съездын хүндэлэлдэ

КПСС-эй обкомдо, БурАССР-эй Министрнүүдэй Соведтэ

1975—1976 ОНОЙ МАЛАЙ ҮБЭЛЖЭЛГЫЕ ЭРХИМ ҺАЙНААР ҮНГЭРГЭХЭ ТУШАА БЭШҮҮРЭЙ АЙМАГАЙ МАЛ АЖАЛАЙ ХҮДЭЛМЭРИЛЭГШЭДЭЙ ҮҮСХЭЛ ТУХАЙ

КПСС-эй XXV съездые нэрэтэй түрэтэйгөөр угтахын түлөө социалис мүрысөө дэлгэрүүлжэ, 1975—1976 оной үбэлжэлгын үедэ адууhа малай продуктнуудые ехээр абаха, гүрэндэ худалдаха тушаа тодорхой социалис уялгануудые абаhан Бэшүүрэй аймагай мал ажалай хүдэлмэрилэгшэдэй үүсхэл hайшаагдаба.

Бэшүүрэй аймагай мал ажалай хүдэлмэрилэгшэдэй үүсхэлые колхознигууд болон совхозуудай хүдэлмэришэд, алба хаагшадай дунда үргэнөөр зүбшэн хэлсэжэ, эхилээд байhан энэ үбэлжэлгын үедэ мал ажалай продуктнуудые ехээр үйлэдбэрилхын, гүрэндэ худалдахын тула ажахынуудай, отделени, фермэ, бригада болон малшан бүхэнэй хоорондо социалис мүрысөө үргэнөөр дэлгэрүүлхэ гэжэ КПСС-эй райкомуудые, аймгүйсэдкомуудые, колхоз, совхозуудай партийна организацинуудые, хүтэлбэрилэгшэдые КПСС-эй обкомой бюро, БурАССР-эй Министрнүүдэй Совет уялгалба.

Малай үбэлжэлгые hайнаар үнгэргэхэ, адууhа малhаа ашаг шэмэ ехээр абахын, гүрэндэ худалдахын түлөө республикын малшадай дунда дэлгэрhэн мүрысөөе үргэнөөр харуулжа байха гэжэ «Правда» Бурятии», «Буряад үнэн», «Буряадай залуушуул» газетэнүүдэй редакцинууд, телевидениин болон радио-дамжуулгын комитет, аймагай газетэнүүдэй редакцинууд уялгалагдаа.

1975—1976 оной малай үбэлжэлгые hайнаар үнгэргэхэ тушаа Бэшүүрэй аймагай мал ажалай хүдэлмэрилэгшэдэй

СОЦИАЛИС УЯЛГА

КПСС-эй XXV съездые нэрэтэй түрэтэйгөөр угтахын түлөө манай аймагай ажалшад социалис мүрысөөндэ эдэбхитэйгээр оролсонхой.

Абаhан социалис уялгаяа амжалтатайгаар дүүргэхэ, түсэбhөө гадуур шадаал hаа ехэ продукци үгэхэ гэжэ хүдөөгэймнай ажалшад эрмэлзэнэ.

Аймагай ажахынууд байгша оной юhэн hарын туршада гүрэндөө 32562 центнер мяха, 72740 центнер hү, 4638 центнер ноохо, 823630 үндэгэ худалдажа, нёдондоной энэ үеынхитэй сасуулхада, мяха — 5,7, hү — 1,3, ноохо—11,4 процентээр ехэ үгэhэн байна. Калининай нэрэмжэтэ, «Победа» колхозууд, Дзержинскиин нэрэмжэтэ совхоз мал ажалдаа hайн үрэ дүн туйлажа, КПСС-эй XXV съездые угтажа байна. Эдэ ажахынууд юhэдэхи табан жэлэй түгэсхэхы жэлэй түсэбтэ даабариие бүхы дээрэнь амжалтатайгаар дүүргэнэ.

Бэшүүрэй совхозой hү hаалиин түрүү фермэ (бригадирынь Л. Г. Сахарова) жэл соо үнеэн бүриhөө 2200 килограмм hү haaxa түсэбтэй аад, үнгэрhэн юhэн hарын туршада үнеэн бүхэнhөө 2064 килограмм hү hаагаа. Гансашье совхоз соогоо бэшэ, бүхы аймагтаа суута hаалишан Д. Г. Гармаева үнеэн бүриhөө жэл соо 2350 килограмм hү hаaxa түсэбтэй аад, мүнөө 2875 килограмм hү hаанхай.

Тооложо үзэхэдэ, аймагай колхоз, совхозууд энэ жэлдэ нёдондонойхиhоо 10 процентээр ехэ мяха, ноохо—11, hү—3 процентээр ехэ худалдаха аргатай.

Ерэхэ 1976 ондо мал ажалай продуктнуудые абаха, гүрэндэ худалдаха түсэбүүдые дүүргэхын, үлүүлэн дүүргэхын тула малай үбэлжэлгые hайнаар үнгэргэхэ гээшэ тон ехэ удха шанартай. Малаа hайнаар үбэлжүүлжэ шадаhанhаамнай ерэхэ жэлэй бүхы хүдэлмэриин үрэ дүн дулдыдаха гэжэ бүхы hаалишад, малшад, хонишод, гахайшаднай гүйсэд ойлгоно.

Байгша ондо аймагай ажахынууд нёдондонойхидо орходоо hураггүй ехэ үбhэ, зелёнко, корнеплодууд, силос, сенаж, витаминтай ногооной гурил гэхэ мэтые бэлэдхэжэ, условно мал бүхэндэ нёдондонойхиhоо 20 процентээр ехэ тэжээл таhалжа үгэхэ аргатай болонхой.

Тиимэhээ аймагай хүдөө ажахын хүдэлмэрилэгшэд өөhэдынгөө арга боломжонуудые хаража үзөөд, ерэхэ үбэлжэлгын үедэ адууhа малай ашаг шэмые эрид дээшэлүүлхын түлөө тэмсэхэ гэжэ шиидээд, бэедээ иимэ социалис уялгануудые абаба:

— Бүхы малай тоо толгойе олошоруулха гүрэнэй түсэбые дүүргэхэ. Тиихэдээ эбэртэ бодо малайнгаа тоо толгойе үнгэрэгшэ жэлэйхитэй сасуулбал, 1000 толгойгоор олон болгохо, тэрэ тоодо үнеэдые 240 толгойгоор олошоруулха, гахайнуудаа 18 процентээр олошоруулха уялгатайбди.

Һү hаалиин фермэнүүдэй хүдэлмэрилэгшэд үбэлдөө малай байжа эдеэлхэ үедэ (октябриин 1-hээ июниин 1 болотор) үнеэн бүриhөө 1200 килограммhaa бага бэшэ hү haaxa, гүрэндөө 60 мянган центнер hү худалдаха гэжэ шиидээ. Энээнэй ашаар аймаг дотор hү абалга нёдондоной энэ үеынхитэй сасуулбал, 8000 центнерээр ехэ болохо байна.

Мяха ехээр абаха, гүрэндэ элбэгээр худалдаха түсэбөө амжалтатайгаар дүүргэхын тула 3160 үхэр, 7700 гахай, 10.000 хонидые шахалгада табихабди.

Шахамал үхэрнүүдэй тус бүриин шэгнүүрые сүүдхэдөө дунда зэргээр 800 граммhaa бага бэшээр, гахай бүхэнэй шэгнүүрые 400 граммаар нэмээхын түлөө малшад, гахайшад тэмсэхэ юм. Үхэр бүхэниие 350 килограмм, гахайнуудые тус бүридэнь 100 килограмм, хонин бүхэниие 40 килограммhaa бага бэшэ шэгнүүртэй болгохобди.

Энээнэй ашаар мяха абаха, гүрэндэ худалдаха 1976 оной түрүүшын хахад жэлэй түсэбые болзорhоонь урид дүүргэхэ аргатай болонобди.

Аймагай хонишод хонидоо хаhа сагтань, hайн шанартайгаар искусственна аргаар үрэжүүлжэ, 1976 ондо зуун эхэ хонин бүриhөө 90 хурьга абаха, хонин бүриhөө дунда зэргээр 3,2 килограмм ноохо хайшалха гэhэн социалис уялга абаа.

Абаhан эдэ уялгануудые дүүргэхэ hайн арга боломжо манайда бии. Мүнөө үедэ малай байранууд заhабарилагдажа дүүрээд, зариманиинь hэльбэгдэжэ дүүрэхэеэ байна. Бүхы фермэнүүдтэ үбhэ тэжээл зөөгдэнхэй, тэндэ тэжээл буйлуулха оньhон түхеэрэлгэнүүд тодхогдонхой.

Аймаг дотор монсогойлhон тусхай тэжээл буйлуулан гаргаха хоёр агрегат (ОГМ-0,8), холимол тэжээл үйлэдбэрилхэ (ОКЦ-15) дүрбэн цех, витаминтай ногооной гурил гаргаха 6 агрегат хүдэлнэ. Үбhэ, зеленко, силос, hолоомо, витаминтай ногооной гурил болон элдэб микро - зүйлнүүдые холижо, дүүрэн рационтой холимол тэжээл бэлдэдэг болохо хэрэгтэ гол анхарал хандуулнабди. Тиихын тула Мухар-Шэбэрэй аймагай «Искра» колхозойхидой жэшээгээр тэжээлэй цехүүдые ажахы бүхэндэ барихабди. Бодонгуудай совхоздо тиимэ цех мүнөө хүдэлжэ эхилэнхэй, мүн «Рассвет» колхоздо, Хёлгын совхоздо тиимэ цехүүд баригдажа дүүрэхэеэ байна. Малай тэжээлдэ мочевинэ зүбөөр холин хэрэглэхэбди.

Үнеэдэй ашаг шэмые дээшэлүүлхэ зорилгоор фермэ бүхэндэ үнеэд, гунжадые туғаллахаhаань урид hайнаар харууhалха, эдеэлүүлхэ, hая түрөөд байхадань, зүбөөр hааха хүдэлмэри эмхидхээбди.

Һүнэй шанарые hайжаруулхын тула бүри hаяар фермэ бүхэндэ hү шалгаха лаборатори эмхидхэжэ, сагаан эдеэ хүргэхэ түхеэрэлгэнүүдые тодхохо, тэндэ ветеринарна болон ариг сэбэрые сахиха нарин гурим тогтоохобди. Үнгэрhэн жэлнүүдтэ аймагай ажахынууд үхэр малай олоорoo гарзалhанhaa боложо, ехэхэн хохидолдо ородог hэн. Тиимэhээ малаа гарза хоролтогүйгөөр ондо оруулха, илангаяа тул hайнаар абаха хэрэгтэ саг үргэлжэ анхарал хандуулагдаха байна. Энэ зорилгоор ажахы бүхэндэ мал эмшэлхэ, hайн харууhанда байлгажа тордохо пунктнууд эмхидхэгдэхэ, тураhан, муудаhан, үбшэн малые hүрэгhөө амяарайнь байлгажа харууhалха хүдэлмэри эмхидхэгдэхэ юм.

Үбэлжэлгын үедэ социалис мүрысөө дэлгэрүүлхэ гуримуудые совхозой дирекцинүүд, колхозуудай правленинүүд, партийна организацинууд зохёогоо. Һү hаaxa даабари, мүн шахамал малай шэгнүүр нэмээхэ даабаринууд ажахы бүхэндэ табигдажа, фермэ, hаалишан, шахамалай гүүртэ, фермэ, отара бүхэндэ хүргэгдэнхэй.

Мал ажалай хүдэлмэрилэгшэдые урмашуулха моральна болон материальна нэмэлтэ хэмжээнүүд хараалагданхай. Малшадай hуудал байдалай, культурна эрилтэнүүдые hайнаар хангаха хэмжээнүүд абтажа байна.

Аймаг доторхи ниитэ политическэ бүхы хүдэлмэриие КПСС-эй XXV съездые нэрэтэй түрэтэйгөөр угтаха хэрэгтэ ажалай коллективүүдые элсүүлэн эмхидхэхэ зорилготойгоор ябуулагдаха.

Манай жэшээгээр хүдэлыт гэжэ республикынгаа фермэнүүдэй бүхы хүдэлмэришэдтэ ханданабди. Малайнтаа үбэлжэлгые эмхитэй hайнаар үнгэргэжэ, үбэлэй үедэ мал ажалай продуктнуудые шадаал hаа ехээр абахын түлөө социалис мүрысөө үргэнөөр дэлгэрүүлээл гэжэ уряалнабди.

(Энэ социалис уялга аймагай хүдөө ажахын хүдэлмэрилэгшэдэй эдэбхитэдэй суглаан дээрэ зүбшэн хэлсэгдэжэ баталагдаа).

ҮҮРЭЙ СОЛБОНОЙ ДАХУУЛ ХОЁРДОХИ ХЭМЭЛ ОДОН

„Венера-10“ гэжэ автомат станциин буулгын аппарат планетын нюруу дээрэ

ТАСС-ай МЭДЭЭСЭЛ

Замбуулинай дайда шэнжэлхэ түүхэдэ совет эрдэм, техникэ үшөө нэгэ алдарта хуудаhа бэшэбэ. «Венера-10» гэжэ автомат станциин буулгын аппарат октябриин 25-да Москвагай сагаар 8 час 17 минутада «Венера-9» гэжэ станциин буулгын аппарадай бууhан газарhаа 2200 километр шахуу хажуу тээнь планетын нюруу дээрэ дорьбоогүй зөөлэхэнөөр бууhан байна. Үүрэй солбоной нюур талын үшөө нэгэ участогай дүрэ зураг Газарта дамжуулагдаба.

Планетэнүүд хоорондын «Венера-10» гэжэ станци планетые тойрон дабшалгын замда гаргагдажа, Үүрэй солбоной дахуул хоёрдохи хэмэл одон болоо.

«Венера-10» гэжэ станци 1975 оной июниин 14-дэ Советскэ Союзай газар дайда дээрэhээ табигдаhан байгаа гээд мэдээсэгдээ hэн. Планетэнүүд хоорондын замаар ниидэхэ үедэнь станцитай найдамтай радиохолбоон саг үргэлжэ хэгдэдэг байгаа. Автомат станци дээрэ тодхогдон табигдаhан приборнуудай туhаламжаар замбуулинай дайда соогуурхи физическэ хубилалтануудые шэнжэлhэн байна. Станциин түхеэрэлгэнүүдэй, аппаратурын хүдэлмэри тухай баримта мэдээнүүд, научна мэдээсэлнүүд Газар худар ходо дамжуулагдаhан юм. Ниидэлгын программын үндэhөөр 1975 оной июниин 21-дэ, октябриин 18-да станциин ниидэлгын траекториие заhаруулан хубилгаhан байгаа.

Томилолтоороо, научна аппаратурынгаа талаар «Венера-10» станци «Венера-9» станцитай адлирхуу.

Научна түхеэрэлгэнүүдтэй буулгын аппарат октябриин 23-да станциhаа таhарба. Тус аппарадай Үүрэй солбоной атмосферэ худар орожо доошолон, планетын нюруу дээрэ буулга «Венера-9» гэжэ автомат станциин буулгын аппарадай буулгагдаhандал адляар хэгдэhэн байна. Хоёр сүүдхэ соо тойрон дабшахаар «Венера-10» гэжэ станци Үүрэй солбоной дахуул хэмэл одоной замда гаргагдаа.

Буулгын аппарат 75 минута соо доошоо бууха үедөө научна приборнуудайнгаа туhаламжаар Үүрэй солбоной атмосферын физико-химическэ параметрнүүдые, оптическа түхэл шэнжые хэмжэhэн, үүлэнэйнь хэды шэнээн удхэн байhые шэнжэлhэн байна. Буугаад байха үедөө 65 минута соо планетын нюруугай дүрэ зурагые буулгаhан, оршон тойронхи газарай хэды шэнээн гэрэлтэй байhые, хүрьhэ шоройнь физическэ шэнжые хэмжэhэн байха юм. Тиихэ үедэнь планетын нюруу дээрэхи температура Цельсеэр 465 градус халуун, агаарай дарасань 92 атмосферэ, секундын 3,5 метр хүсэтэйгөөр hалхилжа байгаа. «Венера-10» гэжэ станциин радиотүхеэрэлгэ эдэ хэмжэлгэнүүдэй дүнгүүдые газарта дамжуулаа.

Тиигэжэ Үүрэй солбоной хоёр ондоо районой нюруу дээрэhээ научна хэмжэлгэнүүд хэгдэhэн, дүрэ зурагайнь буулгабари эльгээгдэhэн байна. Ондо ондоо замаар ниидэжэ ябаhан «Венера-9», «Венера-10» гэжэ хоёр хэмэл ододые хэрэглэжэ, планетэ ба оршон тойронхиинь шэнжэлгэ эхилбэ.

Владимир Ильич Ленинэй дүрэ зурагтай вымпел Үүрэй солбоной дахуул хоёрдохи хэмэл одон — «Венера-10» гэжэ автомат станци дээрэ бии. СССР-эй Гүрэнэй гербтэй вымпел буулгын аппарат дээрэ табигдаhан байна.

«Венера-9», «Венера-10» гэжэ автомат станцинуудай буулгын аппарадуудhаа, планетын дахуул совет хэмэл одод дээрэhээ абтаhан научна мэдээсэл Үүрэй солбон тухай мэдэсыемнай нилээд үргэдхэхэ, Наранай аймагай байгаали тухай эрдэм наукые баяжуулха юм.

Замбуулинай туршалгын дүнгүүд СССР-эй Наукануудай академиин институдуудта шэнжэлэгдэжэ байна.

Автомат хоёр станциие Үүрэй солбон худар ниидхүүлгэ, буулгын хоёр аппарадые планетын нюруу дээрэ дорьбоогүй зөөлэхэнөөр буулгалга, хоёр ондоо районой нюруу дээрэhээ дүрэ зурагыень дамжуулалга, мүн тойрон дабшаhан хоёр станцяар Үүрэй солбониие нэгэн доро шэнжэлэлгэ — эдэ бүгэдэ дэлхэйн эрдэм наука хүгжөөлгэдэ айхабтар ехэ хубитаяа оруулhан совет космонавтикын элитэ ехэ туйлалта болоно.

Республикын хүндэлэлэй самбар

КПСС-эй обкомдо, Буряадай АССР-эй Министрнүүдэй Соведтэ, облпрофсоведтэ

ПРОМЫШЛЕННОСТИИН, БАРИЛГЫН, ТРАНСПОРТЫН, ХУДАЛДАА НАЙМААНАЙ БА АЖАҺУУДАЛАЙ ЭРИЛТЭ ХАНГАЛГЫН ПРЕДПРИЯТИНУУДАЙ 1975 ОНОЙ ГУРБАДАХИ КВАРТАЛАЙ СОЦИАЛИС МҮРЫСӨӨНЭЙ ДҮНГҮҮД ТУХАЙ

КПСС-эй обкомой бюро, Буряадай АССР-эй Министрнүүдэй Совет болон облпрофсовет промышленностиин, барилгын, транспортын, худалдаа наймаанай болон ажаhуудалай эрилтэ хангалгын предприятинуудай 1975 оной гурбадахи кварталай социалис мүрысөөнэй дүнгүүдые хаража үзөөд, **нэгэдэхи hууридa гараhан коллективүүдтэ дамжуулгын Улаан туг барюулха, республикын Хүндэлэлэй самбарта гаргаха** гэжэ тогтообо:

ВЛКСМ-эй 50 жэлэй ойн нэрэмжэтэ Улаан-Үдын прибор бүтээлгын завод. Продукци худалдаха түсэбөө 101, олзо доход оруулха түсэбөө 113,6, ажалай бүтээсэ дээшэлүүлхэ түсэбөө 101,8 процент дүүргэhэн.

«Бурятэнерго» управлениин Байкальска электрическэ сеть. Электрын элшэ хүсэ үйлэдбэрилхэ түсэбөө 110 процент дүүргэhэн, нёдондо жэлэй энэ үеынхидэ орходоо, 7,8 процентээр ехэ элшэ хүсэ үйлэдбэрилhэн байна.

Геологическа 130-дахи парти. Горно ажалай түсэб — 209, ажалай бүтээсын түсэб 130,1 процент дүүргэhэн байна.

Хяагтын плавико-шпатово рудник. Продукци худалдаха түсэбөө 120, плавиково шпат үйлэдбэрилхэ түсэбөө 103,9, ажалай бүтээсэ дээшэлүүлгээр түсэбөө 124,2 процент дүүргээ.

«Забайкаллес» нэгэдэлэй Буряадай мебельнэ-модо болбосоруулгын комбинат. Продукци худалдаха түсэб 103, ажалай бүтээсэ дээшэлүүлхэ түсэб 104,6 процент дүүргэhэн, хюрөөдэмэл материалнуудые худалдаха түсэб 15,3 процентээр үлүүлэгдэhэн байна.

Романовска оньhожоруулагдамал ой модоной ажахы. Продукци худалдаха түсэб 113,2, ой модо сэбэрлэжэ отолхо түсэб 102,8, арадай хэрэглэлэй эд бараа үйлэдбэрилхэ түсэб 117 процент дүүргэгдээ.

Түмэр замай Улаан-Үдын отделениин дохёогой болон хэлхеэ холбооной арбадахи дистанци. Нэмэри олзо оруулха түсэб 115, ажалай бүтээсэ дээшэлүүлгын түсэб 108,7 процент дүүргэгдэhэн, ашаглалгын гаргашануудые 1,7 мянган түхэригөөр доошолуулhан байна.

Хэлхеэ холбооной Хурамхаанай районно узел. Олзо доход оруулха түсэбөө 114,6, ажалай бүтээсэ дээшэлүүлгээр түсэбөө 103 процент дүүргэhэн, нёдондоной энэ үеынхидэ орходоо олзо доходоо 28,5 процент дээшэлүүлhэн байна.

Эдеэ хоолой промышленностиин министерствын Каменска хилээмэнэй табадахи завод. Продукци худалдалгаар түсэбөө завод 114,2 процент дүүргээ.

Нютагай промышленностиин министерствын «Туяна» гэжэ оёдолой нэгэдэл. Продукци худалдаха түсэбөө 102,7 процент, ажалай бүтээсэ дээшэлүүлхэ талаар даабарияа дүүргэhэн байна.

Ажаhуудал хангалгын министерствын трикотаж хубсаhа заhалга ба нэхэлгын Улаан-Үдын фабрика. Ажаhуудалай албанай талаар, мүн зондо нэхэмэл зүйлнүүдые худалдаха талаар хамжалгынгаа түсэб 101 процент дүүргэhэн, ажалайнгаа бүтээсые, нэмэри олзо доходоо дээшэлүүлhэн.

Худалдаа наймаанай министерствын худалдаа наймаанай техникын Улаан-Үдын үйлэдбэриин тусхайта комбинат. Продукци худалдалгаар түсэбөө 106, нэмэри олзо доходой талаар түсэбөө 140,5, ажалай бүтээсые дээшэлүүлхэ талаар түсэбөө 113 процент дүүргээ.

Барилга-хабсаралгын 834-дэхи поезд. Генподрядаар барилга-хабсаралгын хүдэлмэриин түсэб 109,1, ажалай бүтээсэ дээшэлүүлхэ талаар түсэб 101,4 процент дүүргэhэн, барилгын объектнүүдые саг соонь, hайн шанартайгаар ашаглалгада тушааhан байна.

Улаан-Үдын шэлэй завод. Продукци худалдаха түсэбөө 104,6 процент дүүргэhэн, нёдондо жэлэй энэ үеынхитэй сасуулхада, 21,1 процентээр дээшэлүүлhэн, ажалай бүтээсые дээшэлүүлхэ талаар түсэбөө 112,7, нэмэри олзо доход оруулха түсэбөө 115,2 процент дүүргээ.

Коммунальна ажахын управлениин оньhожоруулагдамал прачечна. Хубсаhа угааха түсэб 100,2, тэрэ тоодо хүн зоной хубсаhа угааха түсэб 103,5, ажалай бүтээсэ дээшэлүүлхэ түсэб 111,2 процент дүүргэгдэhэн байна.

«Бурятгражданпроект» институт. Проектно-бэдэрэлгын хүдэлмэриин түсэб 100,3, ажалай бүтээсэ дээшэлүүлхэ талаар түсэб 114,3 процент дүүргэгдээ.

«Сельхозтехникын» Кабанскын районно нэгэдэл. Нэмэри олзо доходой талаар түсэбөө 262, продукци худалдаха түсэбөө 109,2 процент дүүргээ.

Социалис мүрысөөнэй гуримуудые дүүргээгүй автотранспортна предприятинуудай бүлэгөөр нэгэдэхи hуури хэндэшье олгогдобогүй.

Бэшүүрэй совхоздо 34 жэлэй туршада hаалишанаар хүдэлхэ зуураа, эрхим амжалта туйлажа, Октябриин Революциин, Ажалай Улаан Тугай орденуудта хүртэhэн Дулма Гармаевна Гармаева энэ жэлэй арба hарын хугасаа соо даажа абаhан 24 үнеэнэйнгээ тус бүриhөө 2800 килограмм hү hаажа, абаhан уялгаяа дүүргэхэеэ байна. Үнинэй дүй дүршэлтэй болоhон hаалишан Дулма Гармаевна үнгэрэгшэ жэлдэ үнеэн бүриhөө 3 мянган килограммhaa дээшэ hү hаажа, жэлэйнгээ уялгые үлүүлэн дүүргээ. Бэшүүрэй аймагай түрүү hаалишан хубиингаа юhэдэхи табан жэлэй түсэбые байгша оной июль hарын тэн багаар дүүргэhэн байха юм.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: Дулма Гармаевна Гармаева.

С. БАЛДУЕВ[illegible] фото.

ПАРТИЙНА АЖАБАЙДАЛ: *тоосоон ба һунгалта*

ХҮМҮҮЖҮҮЛГЫН ХҮДЭЛМЭРИДЭ ҺУЛААР АНХАРНА

Мүнөө Байгал-Амарай түмэр замай барилгын эхилжэ байһан Хойто-Байгалай аймагай промышленна предприятинуудай, колхозууд болон совхозой, эмхи зургаануудай партийна организацинуудта тоосоото һунгалтын суглаанууд боложо дүүрэбэ.

Курлы хошуунда шэнээр мүндэлһэн Северо-Байкальск тосхондо БАМ-ай барилга хэжэ эхилһэн 575-дахи барилга-хабсаралгын поездын партийна организациин суглаан болоо һэн. Удаань «Победа» колхозой, Нижнеангарскын загаһанай заводой партийна эхин организацинуудта боложо үнгэрһэн тоосоото һунгалтын суглаанууд дээрэһээ богонихон тэмдэглэл хэхэ хүсэлэнтэйбди.

«Победа» колхоз мал ажалаа яһала амжалтатайгаар эрхилжэ байна. Гүрэндэ һү, мяха тушааха энэ жэлэй социалис уялгануудые үлүүлэн дүүргэхэ арга боломжотой байна. Тиихэдэ табан жэлэй түсэб бүхы дээрээ болзорһоонь урид дүүргэгдээ. Ороохото болон тэжээлэй ургамалнуудые тариха түсэб бэелүүлэгдэһэн, яһала гэмгүй ургасашье хуряагдаа. Гадна энэ ажахыда барилгын ехэ хүдэлмэри хэгдэнэ.

Эдэ бүхы амжалтатай ажал хэрэг хадаа колхозой партийна организациин хүтэлбэри доро, олонхи коммунистнуудай эдэбхитэй хабаадалгатайгаар бүтэһэн байна гэжэ суглаан дээрэ тоосоото элидхэл хэһэн партбюрогой секретарь М. Н. Баксаев тэмдэглээ.

Гэхэтэй хамта колхозой, партийна организациин ажабайдалдахи дутагдалнууд, шиидхэгдээгүй асуудалнууд тушаа элидхэлшэ, мүн үгэ хэлэһэн нүхэд тогтоһон байха юм. Бэрхэ, эдэбхитэй коммунистнуудай хажуугаар партиин Уставай эрилтэнүүдые дүүргэдэггүй заримашуулай бии байһаниинь халагламаар ааб даа. Суглаандаа ерэхэгүй, ажалай журам эбдэдэг, эдэбхи эрмэлзэлгүйгөөр хүдэлдэг коммунистнууд суглаан дээрэ яһалашье шүүмжэлүүлээ.

Загаһа олзоборилго хадаа колхозой гол һалбаринуудай нэгэн болоно. Гэхэ зуура нютагай гол горхонуудта, нуур сөөрэмүүдтэ жэжэ загаһанай хомор болоһонһоо уламжалан, энэ һалбаринь гээгдэлдэ оронхой. Загаһа олзоборилдог бригадануудай гэшүүдэй дунда оройдоол хоёр коммунист хүдэлдэг. Партийна нүлөөгэй һулаһаа боложо, эдэ коллективүүдтэ ажалай, ниитын журам угаа һула байна.

Нижнеангарскын загаһанай заводой байдал бүришье һаа бирагүй. Загаһашадай звено, бригаданууд даабаряа ехэнхи ушарта дүүргэнэгүй. Энэ дутагдалай шалтагааниинь хадаа баһал загаһанай хомор болоһонтой холбоотой. Загаһа ёһоор барижа шададагүйһөө дулдыдажа, хүдэлмэришэдэй салин хүлһэн бага болошоо. Тиимэһээ олон хүнүүд заводһоо гаража ошоно. Хэрбээ загаһа олзоборилгые туримшуулаа, һайжаруулаагүй сагта предприятинингаа экономикые бэхижүүлхэ гээшэ бэрхэтэй гэһэн ажаглалта тон зүб хэгдээ гэжэ һанамаар.

Эдэ хоёр суглаанай хүдэлмэридэ хабаадалсаад байхадаа, үшөө нэгэ иимэ дутагдалай бии байһаниинь минии бодолһоо ходорногүй. Алиндаиьшье залуушуулай дунда хүмүүжүүлгын хүдэлмэри ёһоор ябуулагдаагүй. Комсомолой организациин ажал ябуулгаар партбюронууд һонирходоггүй, хүдэлмэриинь мүртэйгөөр хүтэлбэрилдэггүй байна. Энэ тон шухала асуудал болоно. Аймаг соо залуушуулай, илангаяа комсомолшуудай улам олон боложо байһан хадань энэ хэрэгтэ иимээр хандажа болохоор бэшэ байгаа. БАМ-ай барилгада барандаа шахуу залуу үетэн ерэнэ ха юм. КПСС-эй болон ВЛКСМ-эй райкомууд энэ асуудалаар эрид шууд хэмжээ абал... зэ гэжэ найдагдана.

«Победа» колхозой ... нист М. М. Вокинои с... дээрэ хэлэһэн үгые ... тэмдэглэнгүй үнгэрһөөр ... шэ хаш. «Загаһашадай ... гаданuудта ямаршье хү... ри ябуулагданагүй. ... архидаан болоно, ... журам муу. Теэд энд... дэлдэг зоной диилэнхи... хинь 17—20 наһанай хү... басагад шуу» — гэжэ ... хэлээ һэн. Иимэ байд... саашадаа эбсэжэ огто ... хоор бэшэ.

Г. ГАНЮШ...
«Северный Бай...»
газетын хүдэлмэрилэгшэ.

АБА ЭЖЫНГЭЭ ЗҮРГЭ ХАРГЫГААР...

(Хүдөөгэй залуушуул уг залгамжалан, ажалай мэргэжэлтэй болоно)

«Хүн болохо багаһаа, хүлэг болохо унаганһаа» гэжэ буряад зон эртэ урдаһаа хойшо хэлсэдэг гээшэ. Хүбүүдшье, басагадшье өөрсэгүй, бүри һургуулида ябажа байһан эдир наһандаа: «Би хожомоо ямар мэргэжэл шудалжа, хэн гээшэнь болохобиб» — гээд бодолгото боложо захална ха юм.

Тиин манай Ивалга нютагай залуу зоной дундахи һүүлэй үеын байдал дээрэһээ хараад үзэхэдэ, аба, эжынгээ гаргаһан алдарта ажалай зүргэ харгы дахажа, мүн лэ тиимэ мэргэжэл шудалхаб гэһэн дуратайшуул олошорно.

Захаһаа абаад хаража үзэе. Манай тэндэ Даша Нимаевич Лубсанов гэдэг уран гартай, һүбэлгэн ухаатай, ажалша бэрхэ хүн бии юм. Тэрэ хадаа мүнөө Доодо-Ивалгын отделенидэ механигаар хүдэлнэ. Тиихэдээ хүнэй бар хүсэ гаргаха хүндэ хүшэр хүдэлмэри хүнгэдхэхын тулада элдэб оньһо уралан зохёодог дархалдаг.

Жэл бүри үбһэ, таряа хуряалгын халуун хүдэлмэриин хаһа соо косилкын гү, али комбайнай һамшангүй һайнаар хүдэлхын тулада тэрэнэй хэһэн бүтээһэн юумэн яһала олон. Жэшээнь, комбайнай таряа сохидог түхеэрэлгэ соохи голойнь хухардаг байхада, тэрэнэй орондо шэнэ оньһо зохёожо табиһан.

Баһа энэ хабарай тарилгын үедэ газар элдэхэ культиваторнуудта өөрынгөө дархалһан түмэр «һабарнуудые» тааруулжа табиһан байна. Энэ мэтээр нютагайнгаа газарай хүрьһэнэй болоод, сагай уларилай эрхэ байдалда тааруулан, механик Лубсановай уран гараараа бүтээһэн ашатай туһатай юумэн яһала бии. Тобшоор хэлэхэдэ, Даши Нимаевич өөрынгөө мэргэжэл һайса шудалһан, дүйтэй бэрхэ механик юм.

Мүнөө Даша Лубсановай хүбүүд Базар, Пурбо-Доржо хоёр хара багаһаа хойшо абаяа дахаад яба ябаһаар мүн лэ техникэдэ дуратай болонхой. Нёдондо Пурбо-Доржо хүбүүниинь Доодо-Жэрэмэй СПТУ-да һуража гараад, мүнөө таряалан дээгүүр трактор жолоодон ябана. Даша Лубсановтан үнэр баян айл юм. Тэрэнэй һамган Цырен-Дулма Дабаевна олон үхибүүдые түрэжэ хүмүүжүүлһэнэй түлөө «Эхэ геройн» алтан одо үбсүүн дээрээ яларуулжа ябана. Эдэ олон үхибүүдэй дундаһаа мүн тиимэ механизаторнууд ургажа гараха аабза гэжэ һанахаар.

Таблад онууд багта аха дүүнэр Үлзытэ, Ахнай Дашанимаевтан гэжэ хоёр бэрхэ механизатор бии байһан. Тиигээд хоюулан комбайнаар таряа хадахадаа, олоной дундаһаа онсо шалгараад, тэрэ үедөө нютаг нугадаа яһала суурхана.

Мүнөө болоходо хүбүүдынь тэрэ сагайхида орходоо тад ондоо орёо оньһон шэнэ машина техникэ шудалжа байна. Тиин Ахнай Дашанимаевай ехэ хүбүүн Бимба сэрэгэй албанһаа бусажа ерэмсээрээ абынгаа һуури эзэлжэ, комбайн жолоодожо эхилээ һэн.

Үлзытэ Дашинимаевай хүбүүд мүн лэ механизаторнууд болоо. Мүнөө аха дүүнэр Бата Баатар хоёр тракторташье һуугаад ажаллаха, автомашинын жолоо барядшье ара үбэрэй ута харгыгаар табилуулха мэргэжэлтэй.

Зүгөөр гансал механизаторнууд уг залгамжалаад дүүрэнэ бэшэ юм ааб даа. Мүнөөнэй залуушуулай дунда дэлгэрһэн иимэ һайн һайхан заншал малшадай дундашье үзэгдэнэ. Жэшээнь, Доодо-Ивалгын отделениин гурбадахи фермэ хараад үзэхэдэ, тэндэ үни холоһоо хойшо һаалишан ябаһан угтай Ванчиковтанай бүлэ бии юм. Тэрэ айлай үхибүүд угаа дахан һаалишан болоно ажалладаг. Мүнөө дээрээ гурбан үе залгаад ябана. Цыпыл хүгшэн, тэрэнэй басаган Нагмит, тиигээд ашань — Пама гэгшэд болоно.

Анхан хүгшэн эжынь хүдэлхэ сагта һаалиин малай байра байдал гээшэ даншье задагай зайдан байдаг бэлэй. Үнеэдээ газаа байлгажа һаадаг, һүеэ гутаахагүйн тулада худаг соо хэдэг байһан юм. Абаһан тугалнуудаа өөһэдөө харууһалжа томо болгодог байгаа. Элдэбын шэмэтэ тэжээл эдюулхэ ушар гэжэ юрэдөө байгаагүй. Үбһэ, һолоомоёо өөһэдөө сабшан бэлдэхэ ушартай болодог һэн. Тиимэһээ һүнэйшье гараса бага байһан ааб даа.

Теэд урагшаа һанаатай ажалша хүн гээшэ хэзээдэшье хойно ородоггүй ха юм. Мүн Цыпил Балжировна Ванчиковашье бараг һайн жэшээ харуулжа, түрүүшүүлэй зэргэдэ ябалсаа һэн. Залуудаа габшагай үедөө абаһан магтаалай грамота, выставкэдэ хабаадаһан диплом гэхэ мэтэеэ тэрэ хүгшэн мүнөөшье хадагалжа һуудаг.

Тиин мүнөө тэрэ фермэ дээрэхи байра байдал танигдашагүй болотороо һайжараа. Иимэ шэнэлэлтын болохо багта Цыпил Ванчикова 60 наһанайнгаа жаргал эдлэхэ болобо. Тиихэлээрнь тэрэнэй басаган Нагмит эхэеэ халан абаһан юм. Тиихэдээ эжыһээ дутуугүй оролдосотой бэрхээр ажаллажа, магтаал, шагналда баһал хүртэһэн байха юм.

Коммунис ажалай ударник Нагмит Ванчикова үнгэрһэн жэлдэ үнеэн бүриһөө 3 мянга шахуу килограмм һү һааһан байгаа. Тиигээд мүнөө КПСС-эй XXV съездын хүндэлэлдэ дэлгэрһэн социалис мүрысөөндэ оролсоод байхадаа, недондонойхиһоо үлүү ехэ һү һаахын түлөө аһан шадалаараа оролдоно. Үнгэрһэн 9 һара соо тэрэ үнеэн бүриһөө 2172 килограмм һү һааһан байба.

Нагмидай эжы Цыпил Балжировна үндэр наһатай болоод үнэр баян һууна. Ашанарынь хүл дээрээ гаража, хүнэй зэргэдэ оробо. Тэдэнэй нэгэн Пама басаганиинь хүгшэн эжынгээ олон жэлдэ ябаһан зүргэ дахаад, мүн лэ һаалиин фермэ тээшэ харгылаа һэн...

Цыпил хүгшэнэй хүдэлхэ үедэ тэрээнтэй сугтаа ажаллаһан Дари-Ханда Цыбикова гэжэ габшагай бэрхэ һаалишан ябаһан юм. Мүнөө тэрэнэй ехэ басаган Цыбикдара арба гаран жэлдэ һаалиин фермэ дээрэ хүдэлнэ. Тиихэ зуураа жэлэй дүрбэн сагта түрүүшүүлэй зэргэдэ ябалсана. Жэшээнь, нүхэр Цыбикова жэлэй эхинһээ хойшо үнеэн бүриһөө 2344 килограмм һү һаажа абаа. Гансашье Цыбикдара бэшэ, мүн тэрэнэй дүү басаган Елизавета Цыбикова фермэдэ ажаллахаа ерэнхэй.

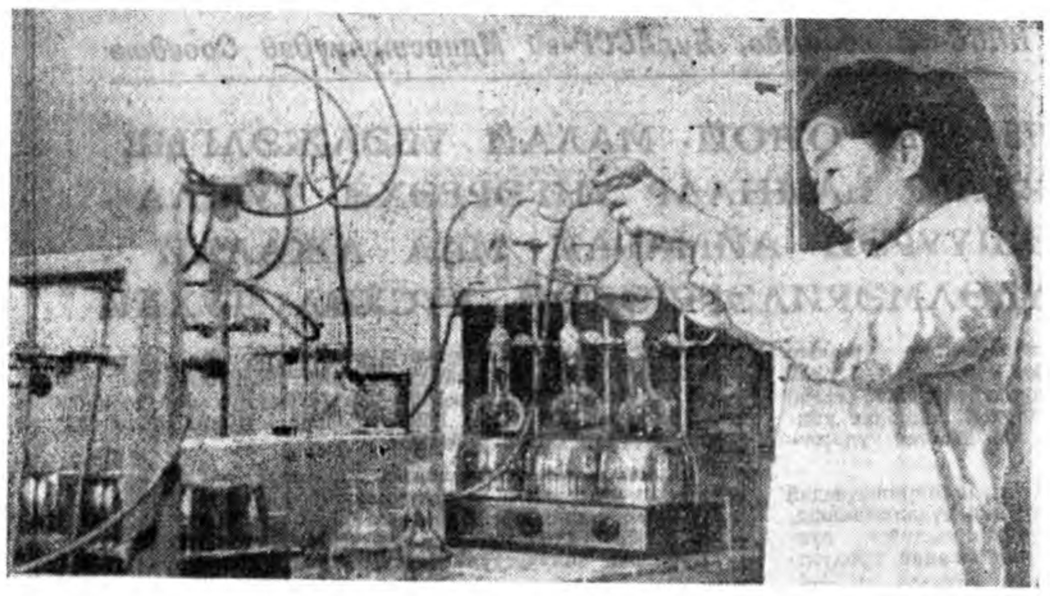
Уг залгамжалан ажалладаг мүнөө үеын залуушуулай һайн һайхан ёһо заншал энээгээр дүүрэнэгүй. Үшөө нэгэ жэшээ.

КПСС-эй XXV съездын уггамжада дэлгэрһэн социалис мүрысөөндэ Ивалгын голло эрхимлэжэ гараһан туршалга-үйлэдбэриин ажахын нэгэдэхи отделениин ахалагша хонишон Дугар Галсанов мүн лэ уг залгамжалан, хонишон болоһон намтартай. Дугарай эжы Цыбикдара Бальчинова бүри колхоз болохоһоо хойшо хонин малда ябаһан юм. Тиихэдээ аяар гушаад жэлдэ ажаллажа гараа. Одоошье тэрэнэй пенсидэ гараха сагай ерэхэдэ, хонин һүрэгөө хэндэ тушаажа үгэхэб гэһэн асуудал табигдаа бэлэй. Тэрэ үедэ автомашинын жолоошон болоод ябаһан Дугар хүбүүниинь Бадма-Ханда һамгантаяа эхынгээ ажалые халажа, отарыень даажа абаа һэн. Тэрэ гэһээр арбаад жэл үнгэрбэ. Энэ үе соо Дугартанай бүлэ ажалайнгаа арга оншыень шудалжа, дүршэл ехэтэй хонишон болоо.

Гурбан жэлэй саада тээ Дугар Галсановай отара коммунис ажалай бригада гэһэн хүндэтэ нэрэ зэргэдэ хүртэһэн байгаа. Һүүлэй хэдэн жэл удаагаар Галсановай бригада зуун эхэ хонин бүриһөө зуу гаран хурьга абаа. Мүнөө коммунист Дугар Бальчинович түрэл партингаа съездые угтуулан, ажалай вахтада жагсаад байхадаа, зуун эхэ хонин бүриһөө 125 хурьга абаад, тус бүриинь шэгнүүрые 22,8 килограммда хүргэһэн байха юм. Энээнһээ гадна хонин бүриһөө 4,8 килограмм нооһо хайшалаа.

Иигэжэ аба, эжынгээ ажалай зүргэ харгые дахажа, Эхэ оронойнгоо аша туһада эрхим ажал хэхэ гэһэн һайн һайхан ёһо заншалые эдир залуушуулай дунда улам дэлгэрүүлхэ шухала хаш.

В. ГАЛДАНОВ.
Улаан-Үдын аймаг.

БЭЛЭДХЭЛ ТҮЛЭГ ДУНДАА

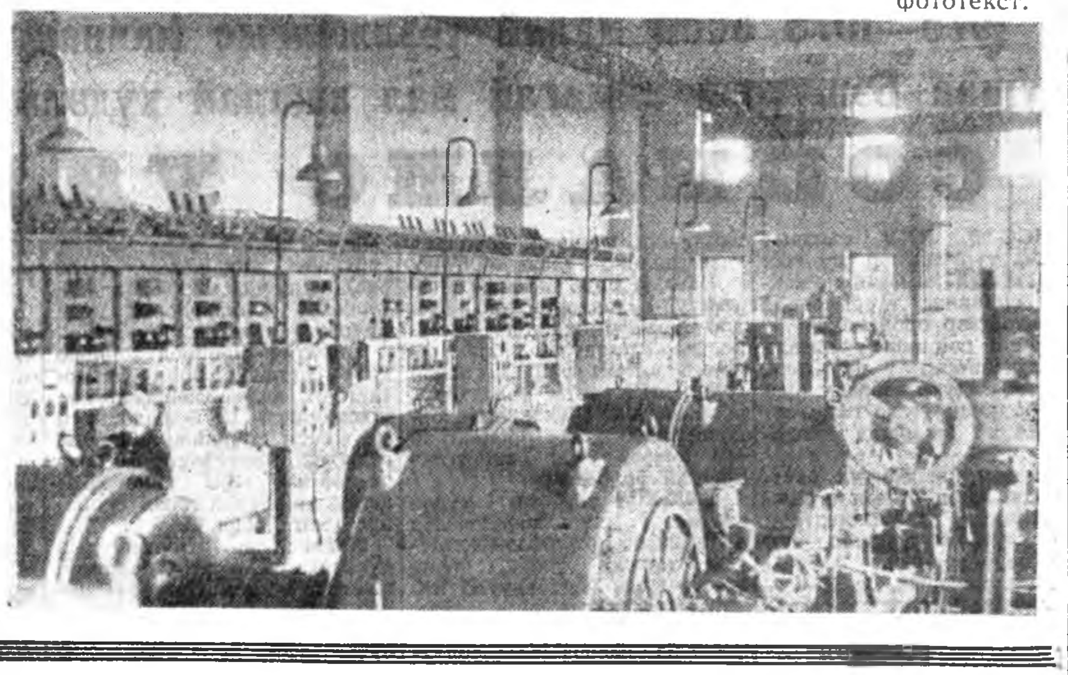
Һаяхана Улаан-Үдын уһа сэбэрлэлгын түхеэрэлгэнүүд ашаглалгада үгтэһэн юм. Городой ажалшадай ажаһуудалдаа хэрэглэһэн уһа сэбэрлэхэ эдэ түхеэрэлгэнүүд хамта дээрээ 32 гектар талмай эзэлнэ. Түхеэрэлгэнүүд сүүдхэдээ 105 мянган кубометр уһа сэбэрлэхэ шадалтай. Саашадаа сүүдхэдээ 160 мянган кубометр уһа сэбэрлэхээр хараалагдана. Үйлэдбэриин хаядаһан эндэ механическа, биологическа сэбэрлэлгэ гараха юм.

Байгал далайн, тэрэнэй эрье шадархи байгаалиин баялигуудые арьбадхан хамгаалха, ашагтай һайнаар хэрэглэхэ тухай партиин ЦК-гай болон СССР-эй Министрнүүдэй Соведэй тогтоолые бодото дээрэнь бэелүүлхэ зорилгоор сэбэрлэлгын түхеэрэлгэнүүдэй барилга түргэдхэгдөө һэн. Энэ барилга болзор соогоо ашаглалгада үгтөө.

Мүнөө уһан механическа аргаар сэбэрлэгдэнэ. Ойрын үдэрнүүдтэ уһан биологическа аргаар сэбэрлэгдэхэ юм. Мүнөө бэлэдхэл түлэг дундаа хэгдэнэ, оньһон түхеэрэлгэнүүд тушаагдана, микроболосууд таригдана. Ойрын сагта һайнаар сэбэрлэгдэһэн уһан Сэлэнгэ мүрэндэ оруулагдадаг болохо.

ЗУРАГУУД ДЭЭРЭ: лаборантка Нелли Дорофеева анализ хэжэ байна; агаар сэбэрлэхэ станци.

С. БАЛДУЕВАЙ
фототекст.

САШАНХИ ЗОРИЛГОНУУДАА ЗҮБШЭБЭ

Сэбэг хүйтэн уларилтай, тойроод саһан дуулгата шобхо үндэр хадануудаар хүреэлэгдэнхэй Ахын аймагта газар таряалан, мал ажал эрхилхэнь нилээд хүшэр юм. Теэд үеһөө үедэ эндэ ажаһуудаг малшад сагай уларилай хэды таарамжагүй, бэрхэшээлтэй байбашье, жэл бүри ниитынгээ адууһа малай ашаг шэмые эрид дээшэлүүлхын тула горитой хүдэлмэри хэдэг байна. Һаяхан аймагай түб — Орлик тосхоной уужам һаруул соёлой байшан соо боложо үнгэрһэн хүдөө ажахын хүдэлмэрилэгшэдэй зүблөөн дээрэ суглараһан ажахынуудай түлөөлэгшэд, — малшад, һаалишад, хонишод түгэсхэхы жэлдэ хэһэн ажалайнгаа дүнгүүдые согсолжо, ушарһан дутагдалнуудаа элирүүлэн, саашанхи хараа зорилгонуудаа зүбшэн хэлсэбэ. Тус зүблөөндэ дэлгэрэнгы элидхэл хэһэн аймагай Соведэй гүйсэдкомой түрүүлэгшэ Д. Б. Будаев аймагай малшадай юһэдэхи табан жэлэй туршада хэһэн хүдэлмэриин дүнгүүдые согсолон зэргэсүүлжэ, хэрэглэгдээгүй арга боломжо, мүн ушарһан дутагдалнуудыень элирхэйлэн, шүүмжэлэн тэмдэглээ.

Зүблөөндэ хабаадалсагшад үгэ хэлэхэдээ гансашье амжалтануудаа тоолон хэлээ бэшэ, мүн ниитын адууһа малай ашаг шэмые дээшэлүүлхэ ба дутагдалнуудаа элирүүлэн усадхаха, шэнэ онол аргануудые үргэнөөр хэрэглэхэ тухай тогтон тэмдэглээ.

Мүрысөөндэ түрүүлжэ гараһан «Коммунизм» колхоздо, «50 лет Октября» колхозой 4-дэхи бригадада партиин райкомой ба аймгүйсэдкомой дамжуулгын Улаан тугууд барюулагдаа.

Түрүү малшад, һаалишад, хонишод, механизаторнууд, адуушад болон барилгашадта үнэтэ бэлэг барюулагдаа.

Зүблөөндэ хабаадагшад үбэлжэлгээ һайнаар үнгэргэхэ, социалис уялгана заатагүй дүүргэжэ, партиин XXV съездые ажалай амжалтаар угтаха тухай аймагай бүхы малшадта хандаһан хандалга нэгэн дуугаар баталан абабад.

Ц. ЦЫБДЕНОВ.

Манай фотокорреспондент Ц. Цыренжаповай буулгаһан зураг дээрэ Улаан-Үдын нарин сэмбын комбинадай түрүү хүдэлмэрилэгшэ М. Н. Бухольцевае харанат. Утаһа орёогшо М. Н. Бухольцева түсэбтэ юһэдэхи табан жэлэй даабарине болзорһоонь урид дүүргээд, мүнөө арбадахи табан жэлэй түсэбөөр ажаллажа байнхай.

КПСС-эй XXV съездын хүндэлэлдэ дэлгэрһэн социалис мүрысөөндэ оролсоод, түрүү хүдэлмэришэн комбинадайнгаа коллектив соо эрхимлэжэ ябана.

Һайн шанартай продукци гаргаха, халаан бүриингөө даабарине үлүүлэн дүүргэхэ гэһэн уряа доро М. Н. Бухольцева хүдэлнэ.

ХОНИ ҮРЭЖҮҮЛГЭ— ХАРЮУСАЛГАТАЙ ХАҺА

ТУЙЛАҺАН ДҮНГӨӨРӨ ЭСЭСЛЭХЭГҮЙ

Юһэдэхи табан жэлэй дүүрэтэр хоёр һара үлүүтэй саг үлэбэ. Тиин аймагаймнай малшад, илангаяа хонишод эдэ үдэрнүүдтэ табан жэлэй туршада хэһэн ажалайнгаа дүн эрьен хаража, ушарһан дутагдалнуудаа элирүүлэн усадхахаар хэлсэжэ, саашанхи хараа зорилгонуудаа зүбшэжэ байнхай.

Үнгэрһэн табан жэлэй туршада аймагай хонишод бүхыдөө 10.140 центнер нооһо, 33.189 центнер хониной мяха абажа, 107.679 хурьга түлжүүлхээр түсэбтэй байһан юм. Мүн хонин һүрэгөө байгша оной эсэстэ 62.900, тэрэ тоодо эхэ хонидоо 27.100 толгойдо хүргэжэ, хонин бүриһөө 3.500 грамм нооһо хайшалха зорилго табигдаа бэлэй. Теэд мүнөө хэһэн хүдэлмэриингөө дүн согсолон харахадань, зарим тэды амжалта туйлагдаад байна. Жэшээлбэл, энэ хугасаа соо ажахынуудаймнай хонин һүрэг горитойгоор олошороо. Хэрбээ 1971 оной эхиндэ аймаг дотор бүхыдөө 58 167 хонин тоологдобол, мүнөө 68.446 хонин үбэлжэхэнь гэхэ гү, али хонидой тоо толгой олошоруулхаар хараалагдаһан түсэбнай сүм дүүргэгдээ. Хонин һүрэгөө олошоруулха талаар Карл Марксын нэрэмжэтэ, Уланай, Хилганын колхозууд, Баргажанай совхоз урагшатай ябажа байна.

Ажахынгаа гол баялиг болохо хонидоо эрид олошоруулһанаймнай, мүн үүлтэрыень һайжаруулха талаар горитой хүдэлмэри ябуулһанаймнай ашаар нооһо хайшалжа, гүрэндэ тушаалга нилээд дээшэлээ. Тусхайлан хэлэбэл, 1971 оной үеынхитэй сасуулбал, нооһо абалга, мүн гүрэндэ худалдалгамнай байгша ондо 25,7 процентээр дээшэлһэн байна. Тиигэжэ түгэсхэхы жэлдэ аймаг түсэбтэ табан жэлэй эхиндэ орходоо 539 центнер нооһо ехээр тушааба.

Гүрэндэ нооһо худалдаха талаар 6 ажахын табаниинь хараалагдаһан түсэбөө сүм бэелүүлжэ шадаа гэхэ гү, али Хилганын колхоз табан жэлэй түсэбһөө гадуур 282 центнер, Уланай хонишод 253 центнер, Баргажанай совхоз 141 центнер, Карл Марксын нэрэмжэтэ колхоз 58 центнер, Шитханай совхоз 20 центнер нооһо тушаагаа.

Үнгэрһэн табан жэлэй туршада хонидой үүлтэр һайжаруулха талаар горитой алхам хэгдэбэ. Тиигэжэ Баргажанай совхоздо, Хилганын, Уланай колхозуудта үүлтэртэ хонидой тусхай хэдэн һүрэг байгуулагдаһан байна. Энээнэй ашаар хонин бүриһөө нооһо хайшалалга эрид дээшэлээ гэхэ гү, али 1971 онойхиһоо 600—700 граммаар нэмээ. Мүнөө аймагай ажахынууд эхэ хонидойнгоо отарануудые заабол зуһагаар шэнэлдэг боложо, томо өөдэргэн хурьгад абтана. Тэрэшэлэн олохон ажахынууд нооһо ехээр ... эрье хони олоор ... жэ заншаа. Ушары... эрье хонинһоо ганса... һон ехээр абтаха б... мяханшье горитой ...

Эдэ үдэрнүүдтэ ... мнай хонишод ерэх... жэлдэ олон түл ... раалһан зорилгоо ... лүүлхын тула ... кусственна аргаар ... хүдэлмэреэ түлэг ... байна. Мүнөө ай... бүхыдөө 28 мянга... үрэжүүлхэ 37 пункт... гэгдэнэ. Тэрэнэй ... томодхогдоһон юм. ... пунктнуудые ... үүлтэртэ мал үсхэб... предприятиин 2 ... (Хинганын, Үүргэй) ...

Һүүлэй дүнгөөр ... тор 16 мянган эхэ ... кусственна аргаар ... лэгдээд байна. Хо... жүүлхэ талаар Бар... совхозой, Карл Мар... рэмжэтэ колхозой ... техник-үрэжүүлэгш... шатай ябана. Гэбэ... ганын колхозой, ... совхозой хонишод ... жүүлгээ оройтуу... лээд хойшо татаж...

Хэнэйшье мэдэхэ... бүриһөө өөдэргэн ... хурьга абаха гэбэл ... рүүлэн эхэ хони... бэлшээридэ мана... хүшэлүүлээд, пункт... наар түхеэржэ ... һүүлээр искусственн... үрэжүүлхэ хүдэлм... бүхы зоотехническ... риин ёһоор үнгэргэ... ла. Тиин гэһээ ай... рим ажахынуудай ... мэргэжэлтэд энээндэ ... хараалаа хандуул... һаар. Жэшээлбэл, ... Карл Марксын ... колхозой Б. Лама... Баргажанай совхо... Зубковой, Уланай ... Н. Дугаровагай ... рын хонид үрэжүү... хүсэ тамираар һула ... һаа, олооро һүбай... гү, али 100 эхэ хони... һөө 35—45,6 хурьга ... жүүлэгдэһэн байна. ... элишэлнэб гэхэдэ, ... ябажа байгаа иску... аргаар хони үрэжүүл... дэлмэреэ урда мэтэ ... гүйгөөр, зоотехническ... бариинь хазага... ябуулбал, хонин ... хурьганай абтахагүй... шэлнэ. Тиимэһээ ... бүхэн эдэ үдэрнүүд... жүүлгынгээ харю... хүдэлмэри түргэнөөр, ... тэйгээр үнгэргэхэ ...

Үдэр, хоногууд ту... гэржэ, малай үбэл... бэлдэхэ халуун хаһа... ерэбэ. Теэд манай ... хонишод эхэ хонидоо... венна аргаар үрэжүү... дэлмэреэ эмхитэйгээ... жа, ерэхэ арбадах... жэлэй түрүүшын ... нин бүриһөө хурьга ... жэ абахын тула бии ... элсүүлэн ажаллаха ...

Д. ХОБРА...
Баргажанай үү... мал үсхэбэри... предприятиин ахла... зоотех...

СОЮЗНА РЕСПУБЛИКАНУУДААР

УКРАИНА:

КУКУРУЗЫН БАЯН УРГАСА

Украинын механизаторнууд 950 мянган гектар талмай дээрэһээ кукурузаяа хуряажа дүүргэбэ. КПСС-эй XXV съездын хүндэлэлдэ ажалай вахтада жагсаһан эндэхи таряашад комбайнуудые бүлэглэһэн аргаар хүдэлгэжэ, машинануудые хоёр халаанда ашаглажа, үндэр бүтээсэ туйлажа шадаа.

Энэ жэлдэ сагай уларилай таатай бэшэ байбашье һаа, кукурузашад баян ургаса хуряагаа. Закарпатиин ажахынууд сооһоо Иршавска районой «За нове життя» колхозой гэшүүн Социалис Ажалай Герой Ю. Питра гэгшын звено илангаяа ехэ амжалта туйлаа. Колхозно үйлэдбэридэ эдэбхитэй хабаададаг, шэнэ түрүү үзэл баримталан ажалладаг энэ нүхэрнай табан жэлэй түгэсхэхы жэлдэ зуун гектарай га бүриһөө 115—115 центнер кукурузын ороохо хуряан абаа. Даалгагдаһан полиёо шадамараар элдүүрилһэнэй, ургасынгаа хойноһоо нарин нягтаар харууһалһанай, мүн гербицидүүдээр үтэгжүүлһэнэй ашаар иимэ амжалта туйлаа бшуу.

КАЗАХСТАН:

БИБЛИОТЕКЭ СОО ХҮГЖЭМ ЗЭДЭЛНЭ

Узунган тосхоной хүн зон шэнэ библиотекэрээ хуулита ёһоорoo омогорхоно. Эндэ ерэһэн хүн бүхэндэ дуратай номыень дары түргэн оложо үгэхэһөө гадна, уран зохёолшодой шэнэ шэнэ бүтээлнүүд тухай дуратайгаар хөөрэдэг юм. Үдэшэндөө эндэ илангаяа хүн зон олон байдаг. Ушар юуб гэхэдэ, библиотекын дэргэдэ тусгаар хүгжэмэй салон нээгдээ бшуу. Салон соо хүгжэмэй түүхын асуудалаар лекцинүүд уншагдадаг, суута композиторнуудай ажал ябуулгатай танилсуулдаг заншалтай. Мүн дэлхэйн болон совет классическа хүгжэм шагнаха дуратайшуул олон.

Юһэдэхи табан жэлэй туршада область дотор табяад шахуу хүдөөгэй библиотекэ нээгдээ юм. Тэдэнэй олонхиинь дэргэдэ фонотекэнүүд, хүгжэмэй салонууд, искусствын таһагууд эмхидхэгдэнхэй.

ЛИТВА:

АЖАҺУУДАЛАЙ ЭРИЛТЭ ХАНГАДАГ АЛБАНАЙ ҺОНИНУУД

«Элегант» гэжэ ательедэ дуранайнгаа гутал захин оюулхада болоно. Энэ ателье Вильнюс хотын ажаһуудалай эрилтэ хангадаг албанай шэнэ байшан соо хүдэлжэ эхилээ. Энэ шэнэ, урдань үзэгдөөгүй зүйлэй хангалта абаха арга бии. Жэшээлхэдэ, дуратайшуул фотолаборатори гү, али хүнэй абяа хаадаг студиие хүлһэлэн абаад, хэрэглэһэн саг болзор соогоо ашаглажа шадаха байна. Үгы гэбэл, бүхэли эстрадна оркестрэй наадахада хүрэхэ инструментнүүдые бусаахаар хүлһэлэн абажа болоно.

Ажаһуудалай эрилтые хангаха талаар шэнэ зүйлнүүд Каунасда һаяхан нээгдэһэн тус албанай табан дабхар байшандашье байха. Жэшээлхэдэ, энэ байшангай нэгэ дабхарынь сүмөөрөө хүүгэдэй эрилтэдэ зорюулагданхай юм. Элдэб нааданхайнуудаар шэмэглэгдэһэн фотоателье соо үхибүүдээ асараад, хөөрхэн фото-зурагуудые буулган абахала таатай байдаг. Энэ байшангай хүгжэмэй салонууд соо хүүгэд өөһэдөө гү, али дүй дүршэл ехэтэй багшын хүтэлбэри доро элдэб инструментнүүд дээрэ наадажа һураха аргатай. Хубсаһа хунарайнь секци соо түрэлхидэйнь захилаар хүүгэдэй самса дээрэ дуратай үльгэр, түүхынь аялга дууряаһан зурагуудые барлажа болоно.

МОЛДАВИ:

КАРЕЛИИН ХУҺАНАЙ ШЭНЭ НЮТАГ

Молдавиин ойгоороо суурхадаг кодрнууд худар мододые нютагжуулан ургуулдаг тусхай питомник бии юм. Эндэ тариһан үрэһэнһөөнь Карелиин хуһанай бишыханууд сагдуулнууд ургаа. Мүнөө дээрээ тэдэниие юрын хуһанһаа илгаханиь бэрхэтэй шэнги. Зүгөөр һайса адаглан хараа һаа, набшаһадынь һүраггүй нимгэншье, барихада үнжэгэн зөөлэншье юм. Намар боложо, мүнөө алтан шаргал үнгэтэй Карелиин хуһахануyд найгалзан һууна.

Теэд холын хойто зүгэй айлшан урда хизаарай халуун наран доро хэр нютагжаха гээшэб? Энэ асуудалда харюусаха зуураа, мэргэжэлтэд Карелиин хуһанай Молдавида нютагжахань дамжаггүй гээд тоолоно. Юһ... дэ, эндэ, дулаан ... элдэб газарһаа асар... модон бүхэн һанаа ... һалбаран ургадаг бай... шээ болгон шасар... гүүдые дурдая. С... гүн тайга сооһоо ... эмтэ жэмэстэй модо... шьегүй Молдавид... һууна бшуу. Хуһан ... нарһан — эдэ модо... нютагжаа гээ һаа ... лохогүй. Мүнөө тэдэ... лэдэ шэнэ модон ... лиин хуһан нэмэбэ ...

Карелиин хуһан ... модон гэжэ мэдээ... хоорондын дэлгүү... түүдэг мэтэ улаан ... угалзатадаг энэ хуһ... метрээр бэшэ, хар... граммаар наймаал... Иимэ модоор бүт... зүйл бүхэнэй үнэт... тэйнь ойлгосотой. ... да ургуулагдаһан ... хуһанһаа элдэб ... гоёолтонуудые, ... бусадшье хэрэгсэл ... дэ болохо гэжэ найда... багсаана.

УРАН ЗУРААША— БАРИЛГАШАДАЙ ДУНДА

Буряад ороной хойто нюудта хоридохи зуун жэ... асари ехэ Байгал-Амар... түмэр замай барилга түдунда хэгдэжэ байна. Энэ барилгын шэнэ организа...уд эмхидхэгдэжэ, хүдэл...шэдэй тоо улам олошор... Агууехэ барилгада хабаа...аха дуратайшуул оро...най область, хизаар...һаа олоор нишэ ерэжэ, ...он техникын хүсөөр зэр...тайгые доһолгон байна. ...ю-Байгалай аймагай Го...кит, Янчухан, Ковокта ...гуудта барилгашад ...р байрланхай. Эдэнэр ...алай хадануудые сүмэ ...лжэ, 7,5 километр ута ...ель гаргахаар бэлдэжэ ...ай. Аймагай түб Нижнеангарск тосхонһоо баруулжаа 30 километрэй газарта ...одог Курлы нютагта Се...-Байкальск гэжэ хүдэлмэришэдэй тосхоной барилга ...хэй.

...үнөө БАМ-ай барилга... КПСС-эй XXV съездые ...эй түрэтэйгөөр угтаха ... мүрысөөндэ оролсоод, ...тэй шангаар хүдэлжэ ... Барилгашадые эдеэ ...ой зүйлөөр, техникээр ...аха хэрэгтэ манай пар... правительство ехэхэн ан... табина. Бүтээсэ ехэ ...трактор, машинанууд ...олоор нишэ эльгээгдэ... Барилгашадай байдал ...лые һайжаруулха та... ехэ юумэн хэгдэнэ. ...ймнай томо томо хото...ай театрнуудай артист... уран зохёолшод, уран ...ашад барилгашадта ходо ...лжа байдаг.

...ьковай уран зурааша... Холбооной отделенин... уран зурааша Вла... Шаламов Хойто-Байгалда барилга хэжэ байһан хүдэлмэришэдтэ айлшаар ерэжэ, барилгын бүхы участогуудаар ябаһан хүдэлмэрилэгшэдтэй танилсаа юм.

— Согтой хүхюун, урагшаа эрмэлзэһэн һанал бодолтой хүнүүд лэ эндэ ажаллана. Агууехэ барилгын эхин һуури табилсажа байһан энэ зоригтой хүнүүдэй образые тон зүбөөр, этигэмэ һайнаар зураглан харуулха гээшэнь тиимэ бэлэн бэшэ һэн. Гэбэшье эдэ үдэрнүүдтэ ехэ шангаар хүдэлөөб. Нойргүйгөөр һүнинүүдые үнгэргэхэ саг нэгэтэ бэшэ дайралдаа, — гэжэ уран зурааша В. Шаламов хөөрэнэ.

Уран зурааша Владислав Шаламов һаяшаг уран зурагуудайнгаа выставкэ үнгэргэбэ. Хойто - Байгалай үзэсхэлэн гоё байгаали, эрхим түрүү барилгашадай образууд үнэншэмэ һайханаар харуулагданхай, олоной сэдьхэл бодолые хүлгөөн байгаа бэлэй. Байгал далай, барилгын участогууд дээрэһээ хэгдэһэн зурагууд олоной анхарал татана. Зургаадахи участогай начальник Владимир Самойлович Усенко, барилгашадай бригадир Владимир Тимофеевич Жалнин гэгшэдэй образуудые уран зурааша тон зүбөөр гаргажа шадаа. В. С. Усенко, В. Т. Жалнин гэгшэд дүй дүршэлтэй барилгашад юм. Эдэнэр Абаканһаа Тайшет хүрэтэр түмэр замай магистраль барилсаа бэлэй. Тэрэнэй һүүлээр В. С. Усенко Москва хотодо, харин В. Т. Жалнин Туапсе хотодо барилга хэжэ байгаа. Эдэнэр арбаад жэлэй үнгэрһэн хойно агууехэ барилга дээрэ дахяад уулзажа, Байгалай хаданууд соогуур тоннель малтахаар бэлдэжэ байна. Зориг түгэлдэр, урагшаа эрмэлзэһэн һанал бодолтой барилгашадай образые уран зурааша үнэн шэмэ гоёор харуулжа шадаа гэжэ һанахаар. 12-дохи тоннельнэ отрядай начальник. Ленинград хотын түлөөлэгшэ А. С. Фёдоровой, барилгашад А. Коваленко, В. Мясников гэгшэдэй дүрэ зурагуудые шадамар бэрхээр зураһан байна.

Уран зурааша Владислав Шаламов барилга-хабсаралгын 575 поездын, 12-дохи тоннельнэ отрядай барилгашадай ажал хэрэгтэй, ажабайдалтайнь һайса танилсаба, Энээн дээрэһээл барилгашадай ажабайдалые зүбөөр харуулһан һонирхолтой зурагуудые зураба. «8-дахи палатка», «Түрүүшын барилгашадай үйлсэдэ», «Дабаан», «Эдеэ хоол шанадаг участотта», «Барилгын талмай дээрэ» гэһэн зурагуудынь илангаяа һонирхолтой. БАМ-ай барилгашад уран зураашын хэһэн зурагуудые хаража урмашаба. Юуб гэхэдэ, тэдэнэй ажал хэрэг, ажабайдал үнэншэмэ зохидоор харуулагдаба бшуу.

Уран зурааша В. Шаламов Байгал-Амарай түмэр замай магистралиин хүдэлмэрилэгшэдтэ айлшалһаар Хойто-Муяын хаданууд соогуур 15 километр ута тоннель малтахаар бэлэдхэл хэжэ байһан хүдэлмэришэдтэ тэрэ һаяар айлшалжа, тэдэнэй образуудые зураглан харуулха гэһэн хүсэл зорилготой. БАМ-ай барилгашад партиин XXV съездые нэрэтэй түрэтэйгөөр угтаха гэһэн зорилготойгоор социалис уялга абаад, эршэтэй шангаар хүдэлжэ байна. Ороноймнай мэдээжэ уран зохёолшод уран зураашад, артистнар барилгашадта ходо айлшалдаг. Агууехэ барилга дээрэ хүдэлжэ байгаа хүдэлмэришэд богони болзор соо энэ ажалаа дүүргэхэ гол зорилго урдаа табина. Энэ хүсэл зорилгоёо бэелүүлхэ хэрэгтэнь оронойманай бүхы ажалшад туһалалсана.

Г. СТОЛЯРОВ,
«Северный Байкал» газетын хүдэлмэрилэгшэ.

МҮНӨӨНЭЙ агуу барилга

ШЭНЭ «МОСКВИЧ» ТУРШАГДАНА

2140 ба 2138 түхэлэй «Москвичуудай» тормозой түхеэрэлгын гол детальнуудые механическа аргаар бүтээхээр хараалагдаһан автомат лининүүдые туршалгын, тааруулан табилгын хүдэлмэри Москвадахи Ленинскэ комсомолой нэрэмжэтэ автозаводой цехүүд соо хэгдэжэ байна. Энэ хадаа үргэнөөр мэдээжэ болоһон «Москвич-412», «Москвич-408» түхэлэй хүнгэн машинануудые һаяар һэлгэхээ байһан шэнэ автомобильнуудые бүтээхэ түрүүшын алхам болоно. Шэнэ машинанууд ямар байхаб гэжэ ТАСС-ай корреспондентын асуухадань, Ленинскэ комсомолой нэрэмжэтэ автозаводой ахамад конструктор И. К. ЧАРНОЦКИЙ ингэжэ хөөрэбэ:

— Бидэнэй урдань бүтээн гаргаһан автомобильнууд бата бэхи, хурдан түргэн ябадалтай, гаргаша багатай байһаараа суурхаа һэн. Гэбэшье машинануудай тааруу зохид, аюулгүй байха талаар табигдаһан эрилтэнүүд хододоо ургажа байдаг гээшэ ааб даа. Тиимэһээ шэнэ түхэлэй машинануудые бүтээхэдээ, эдэнэй газаа түхэл дүрсэдэнь, пассажирнуудта таарамжатай, аюул багатай байлгада онсо анхаралаа хандуулдаг байнабди. Шэнэ «Москвичай» түхэл дүрсэнь гоё һайхан, бушуу түргэн байха юм. Кузовайнь газаа талын гол шухала детальнууд — урда ба ара талын крылонууд, капот, багажнигайнь хабхаг — бултадаа шахуу шэнэ түхэл дүрсэтэй, хром гүйлгэжэ будагдаһан байна. Үүдэнүүдэйнь барюулнууд наашаа гараһан бэшэ, харин бэеруунь түнхин һуулгагданхай. Эсэгэ ороной автомобиль бүтээлгын түүхэдэ фарнуудайнь шэлые сэбэрлэхын тула автомат тусхай түхеэрэлгэ түрүүлэн табигдаа.

Машинын досоо тала хубилгагдаа. Һууринуудайнь налуу байлга бэлэхэнээр тааруулан табигдадаг. Хэмэл арһаар, синтетическэ зөөлэхэн бүдөөр һууринуудынь гадарлагданхай. Ара талын һууриин түхэл хэлбэриие хубилгаһанай ашаар гурбан пассажир хашалдангүй һууха аргатай. Приборнуудайнь тааруу зохидоор табигдаһан ушар жолоошодто хүнгэн, таарамжатай, багаар эсээдэг байна. Шэнэ «Москвичууд» дулаасуулгын, досоохи агаарыень сэбэрлэхэ улам һайн түхеэрэлгэнүүдээр хангагданхай, кабина соонь шууяа багатай.

— Шэнэ автомобильнуудай технико-ашаглалгын шэнжэ шанарынь ямар гээшэб?

— Часай 140 километр хурдан түргөөр ябаха аргатай двигатель «Москвич-2140» түхэлэй хүнгэн автомобильда тодхогдоһон байна. Шэнэ түхэлэй карбюратораар хангагданхай. Уһаар бэшэ, харин хүрэдэггүй бодосоор — антифризээр — хүргэлгынь түхеэрэлгэ дүүргэгдэнхэй. Стартерынь улам хүсэтэй болгогдожо, хүйтэндэшье двигателиинь түргөөр хүдэлгэгдэхэ байна. Багашаг хүсэтэй двигатель «Москвич-2138» түхэлэй хүнгэн автомобильда табигдаа. Энэнь үнэгүй түлишэ хэрэглэхэ арга олгохо юм.

Ленинскэ комсомолой нэрэмжэтэ автомобильна заводой конструкторнууд жолоошоной ажал хүдэлмэриие улам хүнгэн болгохын тула бусадшье шэнэ зүйлнүүд хэрэглэгдээ. Урда ба хойто мөөрнүүдынь улам үргэдхэгдэһэн байна. Шиинынь протекторэй түхэл хэлбэри бата бэхи болгогдонхой. Хярмаг саһатай гү, али нойтон харгыгаар ябахада, энэнь илангаяа шухала.

Автомобилиин гэрэл туяагай дохёо тэмдэг үгэдэг газаа талын түхеэрэлгэ һайжаруулагдаа. Хойноһоонь ябаһан машинын жолоошониие һаргаахагүйн тула үдэртөө эдэ гэрэлынь ялагараар, харин һүниндөө бүдэхеэр носодог юм.

Туршалгын үедэ шэнэ «Москвичууд» элдэб харгы замаар хэдэн арбаад мянган километр гаталхадаа, эрхим һайн шанартай, бата бэхи байһанаа харуулба.

(ТАСС).

ЗУРАГУУД ДЭЭРЭ: дээдэ таладань — «Москвич-2140»; доодо таладань — заводой ахамад конструктор И. К. Чарноцкий (тэг дундань) шэнэ автомобилиин хажууда байна.

ТАСС-ай фотохронико.

,,Элүүрые хамгаалгын, физическэ ...ультурын хүдэлмэрилэгшэд! Хүн зондо ...едицинскэ туһаламжа үзүүлэлгэ улам ...айжаруулагты, бэе махабадай болбосо...лые совет хүнүүдэй үдэр бүриин ...жабайдалда улам эдэбхитэйгээр нэбтэ...рүүлэн дэлгэрүүлэгты".

(Агууехэ Октябриин Социалис Революциин 58 жэлэй ойдо зорюулжа, КПСС-эй ЦК-гай гаргаһан Уряануудһаа).

...урагшадта—бэлэг

...риин аймагай модо бэ...шэдэй ажаһуудаг Хан... һууриндэ һургуулиин ... һаруул шэнэ байшан ...дажа, ашаглалгада үгтэ... Шэнэ һургуулиингаа нээг...үдэрые үнинэй хүлеэ... һурагшад, багшанар, тү... сайбалзан харагдаһан ...лэн байшан тээшэ эртэ ...нһөө һубарилдажа эхил...

...өөнэй 9 сагта һургуу...лгын баяр ёһололой ...л болоо. Һургуулиин ...ктор Н. А. Кушеев эндэ ...һан һурагшад, багша... түрэлхидэй зүгһөө шэнэ ...улиин байшан барилга... эдэбхитэйгээр хабаадал... барилгашадта баярые ...д, нигэжэ хэлэбэ:

...Мүнөө нэгэ байшан соо ...тэнэ түримаар номоо ...аргатай болообди. Энэ байшан һурагшанарта ехэхэн бэлэг болоно гээшэ.

Удаань сельскэ Соведэй гүйсэдкомой түрүүлэгшэ Г. И. Галкина шэнэ һургуулитай болоһонтойнь дашарамдуулан, һурагшадые, багшанарые амаршалха зуураа, һуралсалдаа амжалта туйлажа, партиин XXV съездые нэрэтэй солотойгоор угтахыень хүсэбэ.

Наймадахи классай һурагша Л. Ульянова һургуулиин бүхы һурагшадай зүгһөө номоо һайнаар үзэжэ, дүрбэ табан гэһэн сэгнэлтэтэйгээр һуралсалайнгаа жэл дүүргэхэбди гэжэ багшанараа, түрэлхидөө найдуулаа.

Эдир пионернүүд сугларагшадай үмэнэ түрэл партияа, Эхэ ороноо магтаһан шүлэгүүдые уншаһан, дуунуудые дуулаһан байна.

Б. ЛАЙДАПОВ.

АЖАЛДАА ХАНАМЖАТАЙ АРГАШАН

Клара Дугаровна Дугарова 1961 ондо Эрхүүгэй медицинскэ институт дүүргэһэнэйнгээ һүүлээр Сэлэнгын аймаг эльгээгдэжэ, табан жэлэй туршада Новоселенгинскын больницада хүдэлһэн юм. Түрүүшын жэлһээ эхилжэ, тэрэ даажа абаһан хэрэгтээ ханамжатайгаар хандадаг, оролдосотой врач байһанаа харуулһан юм.

Удангүй Клара Дугаровна республиканска больницада ажаллахаар уригдаа һэн. Мүноо тэрэ тус больницын терапевтическэ таһагта хүдэлнэ. Дүй дүршэлтэй врач үбшэнтэндэ энэрхы дулааханаар хандадаг, тэдэнэрэй гомдол, асуудалнуудые анхаралтайгаар шагнаад, тоб гэһэн тодо харюу үгэдэг юм. Клара Дугаровна сугтаа хүдэлдэг нүхэдэйнгөө, аргалуулжа байһан үбшэнтэнэйнгөө дунда хүндэтэй болонхой.

Арбаад жэлэй туршада ажаллажа байһан врач залуушуулда дүй дүршэлөө дуратайгаар дамжуулан үгэдэг. Мүнөө үедэ коммунис ажалай ударник Клара Дугаровна КПСС-эй XXV съездые болон Агууехэ Октябриин социалис революциин 58 жэлэй ойе нэрэтэй солотойгоор угтахын түлөө дэлгэрһэн социалис мүрысөөндэ оролсоод, хүн зондо медицинскэ туһаламжа үзүүлгые улам һайжаруулха, бэе махабадай болбосоролые совет хүнүүдэй үдэр бүриин ажабайдалда улам эдэбхитэйгээр нэбтэрүүлэн дэлгэрүүлхэ гэһэн уряа доро габшагайгаар ажаллана.

Ч-Д. БУДАЕВ.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: врач К. Д. Дугарова.

Авторай фото.

СОЦИАЛИС ОРОНУУДААР

МИНЕРАЛЬНА ҮТЭГЖҮҮЛГЭ ЕХЭЭР ҮЙЛЭДБЭРИЛЭГДЭНЭ

...ОФИ. Болгариин хаха...дадаг газарай гектар бү...рэ дунда зэргээр 200 килограмм минеральна үтэгжүүлгэ хүртэнэ. Энэ табан ...дэ Девненскэ химиин комбинат ашаглалгада тушаагдаа, элдэб янзын — азот, ...фор, каляар баян орёо ...ндэлтэй үтэгжүүлгэнүүд гаргадаг болобо.

Түсэбэй ёһоор НРБ-дэ минеральна үтэгжүүлгэ үйлэдбэрилгэ 1990 он болотор 1,5 ... дээшэлхэ юм. Нигэжэ ...жүүлгэ хилын саана хуваагдадаг болохо.

МНР-эй ЦСУ-гай МЭДЭЭСЭЛ

УЛААН-БААТАР. МНР-эй ЦСУ-гай мэдээсэһэнэй ... орон дотор мүнөө 8,7 ...лион толгой залуу мал ...гдоно. Хониной нооһо ... бусад зүйлэй продук...лдэлгээ малшад нилээд ...элүүлээ. Нёдондоной ... үетэй сасуулхада, тарла... нилээд ехэ орооһо оро...тоо амбаарта оруулаа, ...процентээр ехэ тэжээл .... Үнгэрһэн гурбан ...ал соо гүрэн хүдөө ...ыдаа 2,6 мянган трактор ... мориной хүсэтэй тракто... абажа харахада) болон ...д техникэ даалгажа үгөө.

«БЭРЭГАНАЙ СУБАД ЭРДЭНИ»

БУХАРЕСТ. Республикын ...урда хубида оршодог ... нуурые Румынида ...рэганай субад эрдэни» ... нэрлэдэг. 500 хүнэй ...тай санаториин шэнэ ... һалар эндэ ашаглал... орохонь. Хүдөө ажахын ...бэриин кооперативай ...нальна нэгэдэлэй совет ...иие бариһан байна. Та...ад кооператорнуудай ... зөөреэр Вылчэ уездын ...сити гэжэ мэдээжэ ...неологическа курортдо ...гдоһон түрүүшын са... ашаглалгада оруу...һаар жэл болоһо .... Феликс, Бузнаш, Геркулан бусад курортнуудта хүдөөгэй ажалшадай амарха санаторинууд баригдажа байнхай.

ҮНДЭР БАЯН УРГАСА

ГАВАНА. Кубын Камагуэй провинцида хүдөө ажахын ургамалнуудай үндэр баян ургаса абтаа. Сентябриин һүүл багаар хоёр миллион гаран квинтал (1 квинтал 46 килограммтай адли) овощ болон корнеплод гүрэндэ тушаагдаа. Энэнь түсэбөөр хараалагдаһанһаа нилээд ехэ юм.

Хүн зониие эдеэ хоолой продуктнуудаар дүүрэн хангахые эрмэлзэн, Камагуэйн хүдөө ажахын хүдэлмэрилэгшэд түсэбһөө гадуур 200 мянган квинтал овощ тушаахаар уялга абанхай.

БУД НЭХЭЛГЫН ШЭНЭ МАШИНАНУУД

ВАРШАВА. Польшын бүд нэхэлгын нийслэл — Лодзь хотын фабрикануудта утаһа ээрэдэг шэнэ машинанууд тодхогдобо. Энэнь урдын агрегадуудһаа арба дахин ехэ утаһа гаргана.

Энэ орёо шухаг машинанууд Польшын дэлхэй дээрэ суудa гараһан бүд нэхэдэг машина бүтээлгын үндэр техническэ хэмжээе үшөө дахин батадхаба. Польшодо бүтээгдэһэн машинанууд СССР, Болгари, ГДР, Чехословаки, Турци, Алжир, Нигери, Сингапур, Тайланд болон бусад оронуудай фабрикануудта хүдэлжэ байдаг.

ХАМТЫН ХҮСӨӨР

ПРАГА. СЭВ-эй оронууд — «Интерэлектро» гэжэ уласхоорондын эмхиин гэшүүд элдэб түхэлэй электродвигательнүүдые үйлэдбэрилхэ тусхай шэглэлтэй боложо хамжанхай. Конструкторнуудай нэгэдхэгдэмэл бюро хоёр жэл соо хүдэлжэ байна. СССР-эй, Чехословакиин мэргэжэлтэд эндэ асинхронно орёо шухаг электродвигательнүүдые зохёоно. Тиигэжэ тэдэнэр станогуудай электродвигатель зохёон бэлдээ. Тэрэнь урдын двигательнүүдһээ нилээдгүй хүнгэн.

НАЦИОНАЛЬНА ГАЛЕРЕЙ ШЭНЭ БАЙШАНДА ОРОБО

БУДАПЕШТ. Венгриин уран зурагай искусствын бүтээлнүүдые эгээл олоор суглуулһан Национальна галерей шэнэ байшанда орожо толлобо. Найман зуун жэл соо зохёон бүтээгдэһэн уран зураг, графика болон скульптурын бүтээлнүүд Будапештын тэг дунда, Дунай мүрэнэй баруун бэедэ бодхоогдоһон архитектурын гоё гэгшын бүлэг барилга — Будайска королевскэ ордоной олон тоото залнууд соо табигдаба.

РУМЫНИИН ТООЛОН ТОДОРХОЙЛОЛГЫН ТЕХНИКЭ

БУХАРЕСТ. Электронно промышленностиин хүгжэлтэдэ ехэ мүнгэн зөөри һомололго Румыниин энэ һалбариин хүгжэлтэдэ ехэ амжалта туйлаха арга олгоно. Бухарест, Яссы болон бусад хото городуудта электронно түхеэрэлгэнүүдые бүтээн гаргадаг мүнөө үе сагай эрилтэдэ хүрэмэ заводууд бии болонхой. Электронно 20 мянган ондоо, тэрэ тоодо электронно тоолон-тодорхойлолгын гурбадахи үеын зүйлнүүд мүнөө республика дотор бүтээн гаргагдана.

УҺАНАЙ БҮЛЭГ БАРИЛГА

ГАВАНА. Кубын Лас-Вильяс провинцида уһанай техническэ ехэ бүлэг барилга эхилбэ. Табан хаалта, 42 километр утатай канал, сэбэрлэлгын станци тэрэнэй бүридэлдэ ороно. Хаалтануудай барилгын түгэсхэгдэхэдэ уһаар дүүргэгдэхэ соорэмүүд 600 миллион кубическа метр хэмжээтэй.

(ТАСС).

Эдэ үдэрнүүдтэ Германиин Демократическа Республикын нийслэл хото Берлиндэ Эхэнэрнүүдэй уласхоорондын жэлэй тон шухала ба гүнзэгы удха шанартай уулзалга боложо дүүрэбэ. Октябриин 20—24-эй үдэрнүүдтэ эндэ Эхэнэрнүүдэй бүхэдэлхэйн конгресс үнгэргэгдөө. Тус конгрессто дэлхэйн 100 гаран ороной, мүн уласхоорондын бусад эмхинүүдэй түлөөлэгшэд хабаадаһан байна. Конгрессто хабаадагшад түүхэтэ удха шанартай хэдэн документнүүдые баталан абаа, тиихэдэ «Дэлхэйн бүхы эхэнэрнүүдтэ хандаһан уряал» гаргаа.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: ГДР-эй нийслэл хото Берлин. Шпандауэр Штрассе үйлсэһөө Улаан ратуша харуулагдана.

АДН—ТАСС-ай фото.

РАССКАЗ *Илья НАМСАРАЕВ*

СОШОҺОН ХУҺАХАН

Жэбжэгэр ута шэнэһэнэй орой залд гээд, дурагүйгөөр аалихан хэлтыжэ, шэлбэһээрэ үтэлһэн арьягар хуһанай гэшүүһэдһээ шэргүүлдэжэ тогтохоёо һанаад, яда ядаһаар, газарта шарбашаба. Үтэлһэн хуһанай хумиржа буршышаһан набшаһад агаарта эрьелдэн дээрэнь унашаба.

Балма шэнэһэнһээ үлэһэн мухар түгэсэгтэ һүхэеэ түшүүлээд, хубирһан хуушан боро пулаадаа толгойһоо хуулажа, халааһатай самсынгаа хамсыгаар нюурайнгаа хүлһэ аршаба.

Тээ саанань хула морин хагдарһан ногоо зулгаана. Хойноо шэрэһэн тэргэ дээрэнь һургааг ашаатай. Намаа набшаяа гүбиһэн намарай ой нарайлһан эхэнэртэл нимгэн шарайтай. Тэршэлһэн һэбшээн набшаһадые үлдэжэ мухарюулан наадана, нюсэгэн бургааһадые һаршаганууна. Элшээ буураһан наран баруун хойтохи мундарганууд тээшэ ойртоо.

Балма шэнэһэнэй гэшүүһэ зулаад, хүндөөр уухилан арайхан үргэн шэрэжэ ябаад, тэргэдээ тээбэ. Үлдэшэһэн эхэнэртэ энээхэн модоной хүндэшье гээшэнь! Балма угаа эсэшөө даа. Мүнөөдэр дүрбэдэхиеэ ой руу ерээ. Үглөөдэр эдэ һургаагуудаараа колхозойнгоо үнеэдэй хэлтыһэн хорёо шэнэлэн заһаха юм. Һаалишан үбэлжэлгэдөө бэлдэжэ эхилээ бшуу.

Хэдэн модо унагаагаад, Балмын бэе улам һуларба. Үнэһэн соо булажа асарһан табан монсогор хартаабхаяа зүһэм хара хилээмэнтэй холижо, үдэ багта эдеэ һэн. Балма модоной узуурта табяатай байһан түйсээ нээжэ, үлэһэн хүрэнгөө шабхан ууба. Үлэ мэдэг тэнхээ ороһон шэнги болобо.

Балмын бодолнууд хилээмэнһээ һаланагүй. Тэрэнэй гэртээ бусажа, богоһоё алхахатайнь хамта гурбан ухибүүдынь аһалдашаха.

— Эжы, хилээмэ асараа гүш? — гэлдэһэн тэдэнэй нарихан абяан шэхэндэнь элихэн дуулдаһан мэтэ болобо.

Үйлгы соо хэбтэһэн басаганиинь эхынгээ һү гарахагүй хүхые шомшорон һорожо эсээд, шашхан бархирха.

Энэ бодолһоо Балмын зүрхэн һабан сохилбо. Зуураа Борын поли дээрэһээ хоолос түүжэ абаашахаб гэжэ сэдьхэнэ.

Наран хадын саагуур һэмээхэн шургаба. Бадарай нарһан туужын оройдо эртын саһанай үүлэд һүрэглэн обоорожо, уһанда яараһан хонидтол зүүлэнэ. Наранай һүүлшын элшэ тэдэниие улайлган туяатуулна.

Балма баруулжаа гунигтайгаар шэртээд зогсоно. Тэндэ хаанаб даа, холо дайнай гал мүшхарна. Магад, тэрэнэй дүлэн эдэ үүлэдые улайлгана гү?

Балма баруун зүгһөө, дайнай гол сооһоо нүхэрөө бэшэг хүлеэһээр үнинэй. Почтальон аяар гурбан һара соо хэрэлсыень гэшхээгүй. Үсэгэлдэр хүршэ һамганайнгаа тэбхэр саарһа таһа бажуун, газаагаа алдалишод хэбтэһыень һанаад, бүхы бэеынь һалд унашаба. Теэд Балма баруулжаа найдалтайгаар шэртэнэ.

Үдэшын харанхы аргаахан ерэбэ. Һарын толон соо ойн умбахые Балма обёоронгүй зогсожол байна.

Моринойнгоо турьяхада һэгээ оробо. Үдэшын һүүдэрэй бууһые һая ойлгожо, гүнзэгыгөөр һанаа алдаад, һургаагаа тэргэ тээшээ шэрэбэ. Мориниинь гэнтэ юундэшьеб шэхээ һүрмылгэн, хажуу тээшээ хаража, байра дээрээ хүдэлжэ оробо.

Балма шагнаархаба. Дүтэхэн нээрээшье юунэйшьеб ябаха абяан дуулдана хаш. Арьяатан гэжэ һанахадань, хуухын үһэн арбайшаба. Бури шэхээ табин шагнахадань, тэргын мөөрэй ханхинаха дуулдаба. Балмын һанаан гансата амаржа, дэмы айһандаа энеэдэһэниинь хүрэбэ.

— Оройтоходомни, фермые даагша һанаагаа зобожо, хойноһоомни өөрөө ерэбэ ха юм. Һайн даа. үшөө нэгэ тэргэ ашаад ябашахабди,— гэжэ тэрэ досоогоо бодобо.

— Наашаа, наашаа! — гэжэ Балма ооглоно угтан ошобо. Ерэһэн хүн хажуудань тулатараа, тэргэ дээрээ хүдэлэнгүй һууба. Балмын хашхараад, гэнтэ бии болоходо, юундэшьеб тэрэ айшоо хаш.

— Яагаа бэрхэ энэ үдхэн ой соо оложо ерээбта? Буугыт тэргэһээ, һургаагаа бушуухан тээгээд, гэртээ түргэн ябая. Үхибүүдни хүлеэжэ байна, — гэжэ Балма үбгэжөөлдөө хандаба. Теэд тэрэнь фермые даагша бэшэ, харин тад ондоо хүн байшаба. Балма колхозой амбааршан Сэдэниие таниба.

— Энэ та гүт? Юундэ нимэ орой ой руу ерэбэт?— гэжэ Балма гайхаба.

— Би гү? М-м, — гэжэ Сэдэн амбааршан ээрэн түдэгэсэбэ. — Т-түлеэндэ ерээб.

Үгы, түлеэншни газаагаа ехэ байгаа бэлэй. Хонолгогүй хонохом гэжэ айба гүт? — гэжэ Балма энеэхэ зуураа, тэргэ дээрэнь хэдэн мэшээг обёорбо: — Энэ юун гээшэб?

— Энээн соо гү? М-м,— гэжэ Сэдэн ээрээд, абяагүй болошобо.

Балма гансата таажархиба. Тэндэһээ холо бэшэ, Борын поли дээрэ таряа хуряалга түлэг дундаа ябажа байгаа. Тэндэ үглөөнэй үүрһээ үдэшын харанхы болотор бүлта зон — бага, ехэгүй хүлһөө адхана. Хадуур даахал хүн бүхэн бүдэг—бадаг гэхэлээр тиишэ зоригшо. Заримдаа тэндээ хонон үнжэн ажалладаг. Тэдэнэй хүлһөө элбэгээр адхажа суглууһан хомор таряа энэ Сэдэн хулууҗа мэшээглээд, ой руу асараа ха юм.

Тэрэ дохолон һэн хойноо дайнда абтангүй үлөө һэн. Арадайнгаа эрхэ сүлөөгэй түлөө ами наһаяа гамнагүй дайлалдажа байһан сэрэгшэдэй эдихэ хилээмэ ганса хара гэдэһэндээ эдихын тула ой соо нюухала асараа бшуу.

Огто хүлеэгдээгүйгөөр уулзашаһан эдэ хоёр бэе бэеэ шэртэн, нэгэ хэды байбад. Һүниин шара шубуунай муухайгаар хуугай табихада, хоюулан залд гэжэ абабад.

Гэнтэ Сэдэн һуха харайн бодожо, дохолоншье бэшэ шэнгеэр газарта һүрэжэ буугаад, хүндөөр уухилан дуугаржа оробо.

— Балма, би нэгэ бага... Энээн тухай шэхэтэй амитанда бү дуулгыш даа. Шамда мэшээг таряа үгэхэб. Дуратай һаа, бүлтыень аба. Үлэн үхибүүдтээ абаашыш, тэдэшни ехэ хүхихэ. Өөрөөшье садхалан ябахаш. Эндэ таряагаа хоюулан һайнаар нюужархия, бага багаар зөөжэ эдеэд байхабди. Үхибүүдыешни угаа хайрланаб.

Балмын шэхэндэ үхибүүдэйнь «хилээмэ, хилээмэ!» гэлдэхэ абяан баһал дуулдаба.

«Нэгэ мэшээгыень абахада яаха юм? Үхибүүдни хилээмэтэй болохо, зутараантай сай шанажа уулгахаб», — гэһэн бодол тэрээндэ ерэбэ.

Эдихэ юумэ эрижэ гүйһэн нохой шэнгеэр Сэдэн хурсаар гэтэнэ. Гэнтэ тэрэ гүйдэлөөр, торожо ябаад, тэргэ дээрэһээнь нэгэ мэшээг таряа асаржа, Балмын урда һуулгажархиба.

— Аба, шамһаа хайрлахагүйб. Баарһадтаа абаашa. Энээнэйш дууһабалынь, үшөө үгэхэб. Шамда ходо туһалаад байхаб. Мартахагүйб, — гэсэгээн, Сэдэн аргадана.

— Үгы, юун ухаан толгойдом ороно гээшэб? — гэжэ Балма бодоходоо, нюураарнь халуу бусалжа байһые мэдэрбэ.

Борын поли дээрэ нюрганайнгаа шархиртар таряа хадажа, колхоздоо туһалһанаа, тарянай боолтын хажууда түрүүшынхеэ нарайлһан залуухан басаганай хүйтэ хүндэһэнөө һанаад, сэдьхэлынь бүри хүлгэшэбэ.

— Энэ таряагаа гэдэргэнь абаашажа тушаа, ойлгоо гүш? Үгы һаашни, түрүүлэгшэдэ хэлэхэб, — гэжэ Балма шангаар тоб байса хэлээд, эрьежэ морин тээшээ алхаба.

— Байгыш, хүлеэгыш! — гэжэ гүйһан, айһан абяан арадань дуулдаба.

— Хэлээб, дүүрээ! — гээд, Балма гэдэргээшье эрьежэ харабагүй.

— Үлэгшэн — гэжэ Сэдэн хоротойгоор шэбэнээд, хойноһоонь даб гэбэ.

Балмын нюрга руу гэнтэ юуншьеб хүйтөөр сэрд гэшэбэ. Урдань байһан намарай ой аалихан хэлтыбэ, ялагар одо мүшэд юундэшьеб бүрүүлтэжэ, найгалзаһан мододой гэшүүһэнэй саагуур хорголон зугадаба. Тэрэ аргаахан гэдэргээ эрьелдэхэдээ, гартаа хүтага бажууһан Сэдэниие манан соогуур арайхан обёорбо.

Балмын хүл доро газар хэлбэлзэбэ. Тиихэдэнь Балма хажуудаа байһан залуухан уян хуһые тэбэрин, абаһаар унажа үгэнгүй тэмсэбэ.

Гулмэр хуһан сошоһондоо юм һэн гү, — удаан шэшэржэ байгаа бэлэй.

Уласхоорондын шэнжэлэл

Дэлхэйн эхэнэрнүүдэй хуралдаан

Эхэнэрнүүдэй уласхоорондын жэлдэ зорюулагдаһан бүхэдэлхэйн конгресс үнгэрһэн неделидэ Берлиндэ болобо. Эхэнэрнүүдэй адли тэгшэ эрхэ тухай, өөһэдынгөө оронуудай ажабайдалда, мүн эб найрамдалай ба социальна хүгжэлтын түлөө тэмсэлдэ тэдэнэй эдэбхитэйгээр хабаадаха тушаа шухала асуудалнуудые зүбшэн хэлсэхэеэ 135 гүрэнһөө, уласхоорондын 75 организациһаа хоёр мянган делегат ГДР-эй ниислэл хотодо сугларһан байна. Энэ конгресс бүхы дэлхэйн олониитын ехэ анхарал бэедээ татаһан байха юм.

Тиимэ байханьзүбтэй. Обществын хүгжэлтэдэ, социальна хүгжэлтын түлөө революционно хүсэнүүдэй тэмсэлдэ, национально-сүлөөрэлгын хүдэлөөндэ, эб найрамдалай, аюулгүй байдалай ба шахардуу байдалые саашадань һуларуулхын түлөө тэмсэлдэ хүн түрэлтэнэй хахад болохо эхэнэрнүүд жэл ерэхэ бүри улам ехэ үүргэ дүүргэнэ.

Берлиндэ үнгэргэгдэһэн конгресс дээрэ эхэнэрнүүдэй адли тэгшэ эрхэ сүлөө тушаа асуудалые зүбшэлгэ тон шухала һуури эзэлһэниинь баһал дэмы бэшэ. Бодото дээрэнь абаад үзэхэдэ, социалис оронуудта эхэнэрнүүдэй эрэшүүлтэй адли эрхэтэй байхын тула шухала хэмжээнүүд абтана, теэд капиталай оронуудта энэ асуудал шиидхэгдээдүй байһан зандаа.

Эндэ нэгэ иимэ жэшээ харуулмаар гэбэл, капиталис ороной эхэнэрнүүд эрэшүүлтэй аб адли хэмжээтэй ажал хээд, эрэ хүнэй салингай 50—80 процентын хэмжээтэй түлөөһэ абадаг гээшэ. Капиталис ба хүгжэжэ байһан оронуудтахи үзэг бэшэг мэдэхэгүй 800 миллион хүн зоной 500 миллиониинь эхэнэрнүүд байһан ушар юу харуулнаб?

Үйлэдбэриин ба ниитын ажал ябуулгада, политическэ ажабайдалда, гэр бүлэдэ эхэнэрнүүдые дарлалта доромжолгоһоо сүлөөлбэл, материальна, социальна ба оюун бодолой хүгжэлтэдэ тэдэнэр хубитаяа улам ехээр оруулха һэн гэжэ конгрессто хабаадагшад онсо тэмдэглээ. Энээниие Советскэ Союзай ба социалис бусад оронуудай дүй дүршэл хэлбэришэгүйгөөр элирхэйлэн харуулаа бшуу.

Берлиндэ зарлагдаһан хуралдаан уласхоорондын харилсаануудай һайн тээшээ хубилжа байһан үедэ үнгэрбэ. Энэ хуралдаан «Адли тэгшэ эрхэ сүлөө, хүгжэлтэ, эб найрамдал» гэһэн уряа доро үнгэрөө. Эхэнэр ба амгалан байдал, Энэ хоёр ойлгомжо хоорондоо таһаршагүй холбоотой. Уласхоорондын шахардуу байдалые һуларуулхын, буу зэбсэг хуряахын ба бата бэхи эб найрамдалай түлөө эхэнэрнүүд хэзээдэшье эдэбхитэйгээр тэмсэһэн, тэмсэжэшье байна.

«Аюулта дайнай гал дүлэнһөө эхэнүүдэй, нүхэрөө алдаһан эхэнэрнүүдэй, үншэн үхибүүдэй хуби заяанда тохёолдоһон зоболон, гашуудалые имагтал эхэнэрэй зүрхэн мэдэржэ шадаха», — гээд бүхэдэлхэйн конгрессто хабаадагшадта Л. И. Брежневэй эльгээһэн амаршалга соо хэлэгдэнэ.

Ушар иимэһээ конгресс дээрэ «эхэнэр ба эб найрамдалай, уласхоорондын аюулгүй байдалай түлөө, буу зэбсэг хуряалгын түлөө, оршон тойрондохи байгаали хамгаалхын түлөө тэмсэл» гэһэн асуудалнууд зүбшэн хэлсэлгын гол темэ болоһон байха юм. Уласхоорондын харилсаануудта хэгдэһэн һайшаалтай хубилалтануудые бэхижүүлхэ, тэдэнние бүхэдэлхэйн удха шанартай хэрэг болгохо гээшэ манай үе сагай гол зорилго мүн гэжэ хуралдаанда хабаадагшад тэмдэглээ. Буу зэбсэг хуряан абаха бүхэдэлхэйн конференци түргөөр зарлаха гуйлтатайгаар ООН-до хандаха дурадхалые Берлиндэ үнгэргэгдэһэн хуралдаан һайшаан дэмжээ.

Берлинэй конгресс дэлхэйн эхэнэрнүүдэй хоорондоо харилсаатай байха хэрэгтэ шэнэ арга боломжо олгожо үгэбэ. Энэ хуралдаанай үрэ дүнгүүд дэлхэйн революционно ябуулгануудта, уласхоорондын шахардуу байдалые һуларуулхын түлөө тэмсэлдэ туһа нэмэри болохо зэргэтэй.

Экономическа талаар бэеэ даанхай замаар

Харин, нэн түрүүн Хойто Америкын монополинуудай эзэрхэлгэдэ эсэргүүгээр Латиин Америкын оронуудай хүсэеэ нэгэдүүлжэ байһан тухай мэдээсэл телеграфаар үдэр бүхэндэ дамжуулагдана. Иимэ юумэнэй шухала хэрэгтэй байһаниие энэ түбиин оронууд һайн мэдэрнэ. Латиин Америкын гүрэнүүдэй һаяхан үнгэргэгдэһэн зүблөөнүүдэй нэгэн дээрэ үгэ хэлэһэн Венесуэлын президент иигэжэ мэдүүлээ: «Хүсэ ехэтэ монополинууд бидэниие экономическа талаар мэдэлдээ баряад, оронуудаймнай саашанхи хүгжэлтэдэ хаалта хэнэ. Манай түбиин гүрэнүүдэй алинииншье гансаардаад, урдаа табигдаһан зорилгоёо шиидхэжэ шадахаяа болинхой. Латиин Америкын оронуудай имагтал экономическа нэгэдэл тохёолдоод байһан бэрхэшээлһээ бидэниие гаргажа шадаха. Нэгэн гэбэл, бидэнэр бэеэ даанхай нэгэдэл заатагүй байгуулха болонобди, үгы һаа, харин оронуудай хүсэтэ компанинууд өөрынгөө мэдэл доро бидэниие нэгэдүүлхэ болоно».

Экономическа аша туһаяа аршалха зорилгоор эдэ оронуудай хоорондо элдэб организацинуудай нэгэдэл байгуулагдажа эхилһэн. Жэшээнь, саахар гадаадын худалдаанда гаргадаг оронуудай союз, кофе худалдаха талаар компани, Карибскэ далайда суднаар тамаралгын компани гэхэ мэтэ.

Гэхэтэй хамта Латиин Америкын оронуудай аминдаа үнгэргэһэн нэгэшье конференци Холбоото Штадуудтай экономическа харилсаагаа хубилгаха, алишье талада ашатай туһатай ба адли тэгшэ договор баталха тухай асуудал зүбшэнгүй үнгэрнэгүй. Энэ талаар Латиин Америкын ба Карибска бассейнэй 25 ороной түлөөлэгшэдэй Панамада үнгэргэһэн зүблөөн онсо удха шанартай. Тэдэнэр Латиин Америкын экономическа бүридэл (ЛАЭС) байгуулха шиидхэбэри нэгэн дуугаар баталан абаа. Латиин Америкын бүхы түүхэдэ анха түрүүшынхиеэ, США-е оруулалсангүйгөөр, өөһэдын экономическа организаци байгуулагдаба. Гэхэ зуура, ЛАЭС-эй дүүрэн эрхэтэ гэшүүнээр социалис Кубын абтаһаниие политическэ шэнжэлэгшэд онсо тэмдэглэнэ. Империалис гүрэнүүдэй хашалтаар Куба олохон жэлэй туршада экономическа талаар эндэ гансаардаһан гээшэ.

«Уласхоорондын экономическа харилсаануудта хубилалтануудые түргэдхэхэ ба харин монополинуудай эзэрхэлгэһээ аршалха зорилгоор Латиин Америкын оронуудай хоорондо ажал ябуулгыень таарaлдуулха ба нягта харилсаа холбоо байгуулха» гээшэ ЛАЭС-эй гол зорилго болоно гэжэ дээрэ дурсагдаһан зүблөөн дээрэ һайшаагдаһан «Панамска договор» соо тэмдэглэгдэнэ. ЛАЭС-эй гэшүүн-гүрэнүүд түбиингээ оронуудай экономическа хүгжэлтын проект ба программые дэмжэхэ, программа бэелүүлгэдэ мүнөө зөөри һомолхо, гадаадын худалдаанда гаргадаг түүхэй эдэйнгээ зүб үнэ сэнгые хамгаалха уялга абанхай. Тэрэшэлэн Латиин Америкын оронууд хоорондын компанинуудые байгуулха хэрэг ябуулха гэжэ шиидхээ.

Панамай «Панама-Америка» газетэ ЛАЭС-эй байгуулалта тайлбарилха зуураа, «Америкын гүрэнүүдэй организациһаа (ОАГ) гадуур, США-гай хабаадалгагүйгөөр экономическа энэ организаци байгуулгa хадаа тус районие бэеэ гүйсэд даанхай байдалда хүргэхэ замда тон шухала алхам болоно» гээд бэшээ.

Ямаршье бүлэглэлдэ хабаадангүй...

Октябриин 26 — Австриин национальна һайндэр. Ямаршье бүлэглэлдэ хэзээдэшье хабаадахагүй тухай хуули республикынь парламентын абаһан үдэрһөө хойшо 20 жэл гүйсэбэ. Энэ хуули Австриин эб найрамдалда дуратай гадаадын политикын эшэ үндэһэн болоһон гээшэ.

Бэеэ даанхай ба демократическа Австри байгуулха тухай СССР, США, Англи ба Франциин 1955 ондо баталһан договорой уг зорилготой тэрэ хуули таарaлдаһан, фашис Германиин ба Гитлерэй «рейхын» усадхагдаһанай удаа Австриин шэнэ гүрэнэй найдамтай һуури болохо үгэһэн байна.

Үнгэрһэн хорин жэл ямаршье бүлэглэлдэ хабаархагүй гэһэн Австриин политикын зүб, аша үрэтэй байһаниие гэршэлэн харуулба. Энэ политикань Европодо эб найрамдал ба аюулгүй байдал бэхижүүлгэдэ горитойхон туһа нэмэри боложо үгөө. Европодохи аюулгүй байдал ба харилсаануудай талаар зүблөө зарлаха дурадхалые капиталис гүрэнүүдэй дундаһаа Австри түрүүлэн дэмжэжэ, амжалтатайгаар дүүрэхэ хэрэгтэнь бага бэшээр туһалаа.

Нүгөө талаһаань абахада, гадаадын энэ политикын ашаар уласхоорондын байдалда Австри нэрэ хүндэеэ ехээр үргэжэ шадаа. Австриин ниислэл хото һүүлэй жэлнүүдтэ уласхоорондын тон шухала уулзалгануудые үнгэргэдэг газар болонхой. Жэшээнь, стратегическэ буу зэбсэг хизаарлаха талаар түбэй Европодо зэбсэгтэ хүсэнүүдые ба буу зэбсэг хороохо тухай совет-американ хөөрэлдөөнүүд эндэ үнгэргэгдэһэн гээшэ. Уласхоорондын 38 организаци, тэрэ тоодо атомна энергиин талаар уласхоорондын агентство, промышленна хүгжэлтын талаар нэгэдэмэл нацинуудай организациин штаб-квартиранууд Венэдэ байрланхай. Австриин элитэ политическэ ажал ябуулагша К. Вальдхаймай ООН-ой Генеральна секретаряар һунгагдаһан ушар энэ ороной нэрэ хүндын дээгүүр байһаниие гэршэлэн харуулна.

Һүүлэй 20 жэлэй туршада Австриин республика баруун ба зүүн зүгэй оронуудай хоорондо харилсаанай үүргэ дүүргэжэ, социалис гүрэнүүдтэй. Советскэ Союзтай экономическа холбоогоо улам үргэдхэжэ байна. Һүүлэй табан жэлэй туршада (1970—1974 онуудта) совет-австриин худалдаа наймаанай хэмжээн хоёр дахин ехэ болоо. Хоёр ороной экономическа харилсаанай шэнэ арга — промышленна кооперaци хүгжөөгдэжэ эхилээ. 1974 ондо СЭВ-эй гэшүүн-гүрэнүүд Австриин экспортын 20 процентые абаа.

Австри социалис оронуудтай харилсаа холбоо хүгжөөһэнэйнгөө ашаар экономикоёо улам һайжаруулаа, капиталис олохон оронуудые панхаруудтуулһан экономическа кризисһээ зайсажа шадаа.

Һүүлэй арбан жэлэй туршада австрийцуудай ухаан бодолой ойлгомжодо баһал ехэ хубилалта болоһон. Тэдэнэй диилэнхи олониинь ороноо бэеэ даанхай ба сэрэгэй бүлэглэлдэ хабаадахагүй замаар ябуулхын, харилсаа холбооной ба эб найрамдалай политика бэелүүлхын түлөө оролдоно.

Т. КУДРЯВЦЕВ, А. МЕДВЕДЕНКО, В. СЕРОВ, (ТАСС).

Унша́гты һонирхохол байхат

БАДМА ЛИНХОБО СЭСЭГҮҮДЭЙ ДОБТОЛГО

Шэмэрүүн уларилтай дээрэ һэнь һаяхан болотор Волго мүрэнэй адагта багашаг лэ газарта үзэсхэлэн һайхан уһанай бадма линхобо сэсэгүүд ург... даг һэн. Гэнтэ тэдэ сэсэгүүд мүрэнэй олон тоото һалаа, т... ляан, тохой соогуур дэлгэрэн ургажа эхилбэ. Гансахан һүүлэй арбан жэлдэ эдэ сэсэгүүдэй эзэлдэг талмай хори дахин ехэ боложо, мүнөө мянга х... хад гектар акватори эзэлн...

Каспиин далайн уһанай ... дарһан, Волго мүрэнэй адаг... олон тоото нуур, таляанид ... бии болоһонһоо иимэ «био... гическа тэһэрэл» боложо, ... най бадма сэсэгүүд ехээр ... гэрээ гээд, мэргэжэлтэд та... барина. Юуб гэхэдэ, зунай ... луунда гүйхэн газарайнь ... ехээр халажа, халуун орон... хиһоошье дутуугүй болоно.

Энэ ушарые һайшаалтай ... жэ Астраханиин заповедни... хүдэлмэрилэгшэд тоолоно.

АРХЕОЛОГИЧЕСКА ШЭНЭ ОЛДОШО

НИИСЛЭЛ хотын Карк... дэг районой Тигр мүрэн д... гүүр шэнэ хүүргэ барихын ... ла нүхэ малтажа байха үед... барилгашад хирпиисэ хана... нуудта тулашаба. 50 табса... тай гэшхүүр тэдэнэй нэгэнһ... доошоо мүрэн худар бууж... Энэнь һайн зандаа үлэнхэй.

Ханануудтань хэгдэһэн ... һар нүхэнүүд манай эрын ... да тээхи VI зуун жэлдэ Тигр мүрэнэй уһанай хэмжээе адаглан хараха сонхонууд болод... байгаа гээд эндэ ерэһэн эрдэ... тэд багсаамжална.

Эртэ урда сагта Месопотам... да уһалуурилгын арга ононо... ямар байһые Вавилоной хаа... түрын үедэ баригдаһан түхэ... рэлгэнүүд гэршэлэн харууж...

«ГЭРЭЙ ЭЛЕКТРОСТАНЦИ»

Японой Тояма префектура... багахан хотодо һуудаг Но... носука Наган гэгшэ элшэ хүс... нэй кризистэй тэмсэлдэ ... жа гараба. Тэрэ хүн өөрын... буусын участок дээгүүр гар... даг жаахан горхон дээрэ хаа... та барижа, тэндээ турбина т... биба. Тиимэ «гэрэйн электростанци» 10 киловатт хүсэтэй. Тэрэнь гэрэл үгэхэ, гэрынь ду... лаасуулха, гэртээ электр... прибор ашаглаха хэрэгтэнь гү... сэд хангаха юм ха.

(«АЗИЯ И АФРИКА СЕГОДНЯ» ЖУРНАЛЬА...)

Хилын саанаһаа

телефон телеграф радио

ДЭЛХЭЙН ГАЗЕТЭНҮҮД ЮУН ТУХАЙ БЭШЭНЭБ

ВСРП-гэй ЦК-гай Политбюрогой гэшүүн, ВНР-эй Министрнүүдэй Соведэй түрүүлэгшэ Д. Лазарай хани ёһоной албанай хэрэгээр Советскэ Союзда ерээд бусаһан тухайнь Венгриин Арадай Республикын газетэнүүд үргэнөөр мэдээсэнэ, Совет-венгер хамтын коммюникегэй текстые толилно.

Совет хүтэлбэрилэгшэдэй ба Венгриин правительствын толгойлогшын хоорондо болоһон хөөрэлдөөнүүдэй үеэр Советскэ Союзай ба Венгриин хоорондохи политическэ, экономическа харилсаае саашадань үргэдхэн хүгжөөхэ асуудалнуудые, мүн уласхоорондын гол шухала асуудалнуудые зүбшэн хэлсэһэн байна гээд олон оронуудай хэблэл уулзалгын дүнгүүд тухай үргэнөөр бэшэнэ.

Эхэнэрнүүдэй уласхоорондын жэлдэ зорюулагдаһан бүхэдэлхэйн конгрессэй Берлиндэ хүдэлмэреэ дүүргэһэн тухайнь түгэсхэлэй документнүүдые; конгрессэй мэдүүлгэ, дэлхэйн эхэнэрнүүдтэ хандаһан уряае баталан абаһан тухайнь гадаадын хэблэл мэдээсэнэ.

Планетэнүүд хоорондын «Венера-9» гэжэ автомат-станциин амжалтатайгаар ниидэжэ ябаһыень, «нюуса ехэтэй планетын» нюруу дээрэһээ түрүүшын дүрэ зураг Газарта дамжуулһыень хэблэл үргэнөөр шэнжэлнэ. Совет эрдэмтэдэй, конструкторнуудай, хүдэлмэришэдэй эрдэм. техникын гол асуудалнуудые амжалтатайгаар шиидхэжэ байһан тухайнь Болгариин «Народна младеж» газетэ бэшэнэ.

СССР-эй промышленностиин хүдэлмэрилэгшэдэй 1975 оной юһэ һарын гүрэнэй түсэбые дүүргэлгын дүнгүүд тухай СССР-эй Центральна Статистическэ управлениин мэдээсэлые Братиславын «Правда» газетэ толилбо. Совет промышленность түсэбтэ юһэдэхи табан жэлэй түгэсхэхы жэлэй даабаринуудые амжалтатайгаар дүүргэжэ байна гээд газетэ тэмдэглэнэ.

Нэгэдэмэл Нацинуудай Организациин уласхоорондын үдэртэ зорюулагдаһан түрүү бэшэг Болгариин «Труд» газетэ толилбо. Эб найрамдалай, социальна ба экономическа хүгжэлтэ дэбжэлтын түлөө тэмсэдэг оронуудай аша туһада уласхоорондын оршон байдалда хубилалтанууд боложо байна. Бүхы оронуудай хоорондо адли тэгшэ эрхэтэй харилсаа холбоогоо бэелүүлхын түлөө ООН эдэбхитэйгээр тэмсэнэ гэжэ газетэ бэшэнэ.

Испанидахи байдал тухай статья Францын «Юманите» газетэ толилбо.

(ТАСС).

БУДАПЕШТ

Д. ЛАЗАРАЙ ХӨӨРӨӨН

ТАСС

ВСРП-гэй ЦК-гай Политбюрогой гэшүүн, ВНР-эй Министрнүүдэй Соведэй Түрүүлэгшэ Д. Лазар Совет правительствын уряалаар хани ёһоной албанай хэрэгээр СССР-тэ ерэжэ, хөөрэлдөөнүүдые хэһэнэйнгээ һүүлээр Советскэ Союзһаа Будапештдэ бусаһан байна.

Д. Лазар аэродром дээрэ буумсаараа, хэблэлэй түлөөлэгшэдтэй хөөрэлдөө. Хани ёһоной албанай хэрэгээр СССР-тэ ошоходоо, аша үрэ ехэтэй хөөрэлдөөнүүдые хэһэн байнаб гэжэ мэдүүлээ. Венгер арадай хани нүхэр, КПСС-эй ЦК-гай Генеральна секретарь Леонид Ильич Брежневтэй уулзажа хөөрэлдэхэ зол хубитай байбаб гэжэ тэрэ хэлэбэ. Венгер арадай ажабайдалаар Л. И. Брежнев ехэтэ һонирхохо зуураа, манай ороной хүгжэлтын хойноһоо Советскэ Союзай арадууд аха ёһоор адагладаг, совет-венгер харилсаа холбооe ехэ удха шанартай гэжэ тоолодог юм гээд тэмдэглээ.

А. Н. Косыгинтай хөөрэлдөөнүүдые хэхэ үедөө венгер-совет экономическа холбоо барисаан хурдан түргөөр хүгжэнэ гээд тэмдэглэһэн. ерэхэ түсэбтэ табан жэлдэ түсэбүүдээ хамтаараа зүбшэлжэ табиһан байнабди гэжэ ВНР-эй Министрнүүдэй Соведэй Түрүүлэгшэ сэдьхэлээ ханангяар мэдүүлээ.

Советскэ Союзтай харилсаа холбоо тогтоолго венгер арадай үндэһэн аша туһада харюусана, ВНР-эй арадай ажахые хүгжөөлгэдэ асари ехэ удха шанартай гэжэ хөөрэлдөөнүүдэй үедэ совет ханинартаа мэдүүлһэн байнабди гээд Д. Лазар тэмдэглэбэ. Эдэ харилсаа холбоогоо, ВНР-эй ба СССР-эй совет ба венгер арадуудай хоорондохи хани барисаае саашадань бэхижүүлхын тула ВСРП. ВНР-эй правительство, бүхы венгер арад өөһэдһөөнь дулдыдаһан бүхы юумэ хэхэ юм гэжэ найдуулһан байнабди.

БРАЗЗАВИЛЬ

Анголодохи байдал шахардуу болоо

ТАСС

Анголодохи байдал һүүлэй үедэ илангаяа шахардуу болоо гэһэн мэдээсэлнүүд эндэ абтана. Империалис туһаламжада үндэһэлэн, ФНЛА ба УНИТА гэдэг сэрэгэй бүлэглэлнүүдэй хүсэнүүд ноябриин 11-нэй үдэр хүрэтэр оронойнгоо ниислэл хотые булимтаран абаха түсэбтэй. Юуб гэхэдэ, ноябриин 11-дэ ороной бэеэ даанхай байдал соносхогдохо гэжэ хараалагданхай бшуу.

Харин хүлһэншэдэй туһаламжаар Анголын засагые булян абаха һэдэлгээ сэрэгэй бүлэглэлнүүдэй шангадхаһантайнь дашарамдуулан, ПМЛА-гай зэбсэгтэ хүсэнүүдэй главна штаб 18-һаа 35 хүрэтэр наһанай бүхы эрэшүүлые армиин албанда татанамнай гэжэ соносхоо.

Анголо хадаа империалис хүсэнүүдэй зэбсэгтэ эзэрхэг түримхэй добтолгын гол зорилгонь болонхой гэжэ главна штабай гаргаһан коммюнике соо хэлэгдэнэ. Сэрэгэй бүлэглэлнүүд орон доторхи тон шухала олон пунктнуудые дайлан абанхай. Тэдэнэй добтолго үргэлжэлһөөр. Мүнөө үедэ Луандын оршон тойрондо тулалдаанууд боложо байна.

Аюулта байдалай һүжэрһэнтэй дашарамдуулан, Эхэ ороноо хамгаалан бодохыень бүхы патриодуудые коммюнике уряална.

Л у а н д а. (ТАСС). Национальна бэеэ даанхай байдалайнгаа түлөө тэмсэжэ байгаа Анголын арадта эсэргүү зэбсэгтэ эзэрхэг түримхэй ябуулгануудые ЮАР-ай үндэһэ яһанай илгаа баримталдаг засагаархидай сэрэгүүд эхилбэ. Урда Африкын энэ гүрэнэй сэрэгүүд Анголын газар дайдада нэбтэрэн орожо, хойшоо Са-да-Байдейра хото тээшэ дабшана гэжэ МПЛА-гай радиогоор дамжуулагдаһан мэдүүлгэ соо хэлэгдэнэ.

ВАШИНГТОН

Сесси дүүрэбэ

ТАСС

Хүнэй элүүрые хамгаалха талаар харилсаа холбоо тогтоолгын совет-американ хамтын комиссиин дүрбэдэхи сесси Элүүрые хамгаалгын национальна институтда хүдэлмэреэ дүүргэбэ. Комиссиин түрүүлэгшэнэр — СССР-эй элүүрые хамгаалгын министрэй орлогшо Д. Д. Венедиктов, США-гай элүүрые хамгаалгын, гэгээрэлэй, социальна хангалгын министрэй орлогшо Т. Купер протоколдо гар табиба. Совет, американ эрдэмтэдэй харилсаа холбоон хамтын хүдэлмэриин гол шухала бүхы асуудалнуудые хүгжөөлгэдэ һайнаар нүлөөлнэ гээд протокол дотор хэлэгдэнэ.

Совет делегациин толгойлогшо Д. Д. Венедиктов ТАСС-ай корреспонденттэй хөөрэлдэхэдөө, совет-американ харилсаанай дүнгүүд комиссиин хүдэлмэриин үедэ согсологдожо, хамтааран медицинскэ шэнжэлгэнүүдые хэлгэ аша үрэ ехэтэй байна гэжэ мэдүүлээ.

СССР-эй ба США-гай правительствануудай хоорондо гар табигдаһан хэлсээнэй үндэһөөр эмхидхэн байгуулагдаһан хамтын комиссиин ээлжээтэ уулзалга ерэхэ жэлэй октябрь һарада Советскэ Союзда үнгэргэгдэхэ юм.

США-гай арадай хүгжэмэй «ниислэлдэ»

НАШВИЛЛ. (ТАСС). Совет космонавтнууд А. Леонов, В. Кубасов Америкын «хүгжэмэй ниислэл» гэжэ тоологдодог Нашвилл хотодо октябриин 25-да ерэбэ.

Теннеси штадтахи энэ хото американ арадай дуу хүгжэмэй эхэ нютаг гэжэ США-да мэдээжэ болонхой. Энэньшье дэмы бэшэ. Совет космонавтнуудые, эдээнтэй хамта ябаһан американ астронавтнууд Т. Стаффордые, Д. Слейтониие, В. Брандые аэропорт дээрэ баяр баясхалантайгаар угтаха үедэ США-да эгээл үргэнөөр алдаршаһан арадай дуунуудай бэшэгдэһэн пластинкануудые бэлэглэһэн байна. Хотын хүндэтэ эрхэтэдэй дипломууд совет космонавтнуудта мүн лэ барюулагдаа.

Совет-американ хамтын ниидэлгэдэ хабаадагшадые Нашвилл хотын хүн зон олоороо үйлсэдэ гаража угтаһан байна. «Айлшалан морилогты, Алексей, Валерий. Бидэ таанадта дуратайбди» гэжэород хэлэн дээрэ бэшэгдэһэн мантан ехэ транспарант хото руу ороһон үүдэн дээрэ байба.

Удаань элитэ мэдээжэ политическэ ажал ябуулагша Г. Дадлиин эмхидхэһэн уулзалгада совет ба американ космонавтнууд хабаадаа.

Нашвиллай мэр Р. Фултон ТАСС-ай корреспонденттэй хөөрэлдэхэдөө, совет космонавтнуудай ерэхыень урма баяртайгаар үнинэй хүлеэһэн байнабди гэжэ мэдүүлээ. «Союз», «Аполлон» онгосонуудай ниидэлгын хойноһоо телевизорээр адаглан хараһан, энэ орёо шухаг туршалгаяа амжалтатайгаар дүүргэжэ, һайнаар Газартаа бусахыень эдэнэртэ хүсэһэн байнабди. Совет космонавтнуудай США-да айлшалан ерэлгэ, американ астронавтнуудай СССР-тэ айлшалалгадал адли, манай арадуудай хоорондоо үгэеэ ойлголсохо хэрэгтэ айхабтар ехэ удха шанартай байна. Танай космонавтнууд А. Леонов, В. Кубасов гайхамшаг хүбүүд лэ. Эдэнэр танай агууехэ орониие эрхим һайнаар түлөөлнэ гэжэ мэр хэлэбэ.

НЬЮ-ЙОРК

ООН-ой ҮДЭР

ТАСС

ООН-ой үдэрые Нэгэдэмэл Нацинуудай Организаци баяр баясхалантайгаар тэмдэглэбэ.

Энээнтэй дашарамдуулан, ООН-ой Генеральна секретарь Курт Вальдхайм мэдүүлгэ хэхэдээ, ООН-ой Устабай 1945 оной октябриин 24-дэ хүсэндөө ороһонһоонь хойшо үнгэрһэн 30 жэл соо дэлхэй дээрэ нилээд ехэ хубилалтанууд болоо гэжэ мэдүүлээ.

Хүн түрэлтэн хүшэр бэрхэшээлтэй олон туршалга дабажа гараһан байна гээд К. Вальдхайм тэмдэглэбэ. Хёмороо зүришэлдөөнүүд үнгэржэ, мүнөө арадуудай хоорондо хани барисаан, харилсаа холбоон тогтоогдожо байна. Энэ баярта ушар уласхоорондын эб найрамдал, аюулгүй байдал, хүгжэлтэ дэбжэлтэ хангаха этигэл найдабари бүхы хүн зондо түрүүлнэ гээд ООН-ой Генеральна секретарь хэлэбэ.

НЬЮ-ЙОРК

ООН-ой Генеральна Ассамблей

ТАСС

Пакистан Аюулгүй Соведэй һэлгэгдэжэ байдаг гэшүүнээр 1976 оной январиин 1-һээ хоёр жэлэй болзороор һунгагдаа. Энэ һуурида һунгагдахаар зүбшөөһэн Инди дуугаа үгэлгэһөө кандидатураяа болюулһан байха юм.

Румыни, Дагомей, Ливиин Араб Республика, Панама Аюулгүйн Соведэй һэлгэгдэжэ байдаг гэшүүдээр урда тээнь һунгагдаһан байгаа.

Америкын Холбоото Штадуудта хүдэлмэригүй хүнүүдэй тоо толгой үдэр бүри олошорно. Гадна эдеэ хоолой продуктнуудай үнэ сэн нэмэнэ. Эдэ бүгэдые буруушааһан американ ажалшадай тэмсэл үргэдэнэ.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: Калифорни штадай Беркли хотын ажалшад, тэдэнэй бүлынхид США-да үнэ сэнгэй ургалтые буруушаан бүһалгаална.

ЮПИ—ТАСС-ай фото.

ШАТАРАЙ ҺОНИН

СОКТО НАМЖИЛОВ ТҮРҮҮЛНЭ

Улаан-Үдэ хотын шатаршадай клубта «Труд» бүлгэмэй түрүү һуури эзэлхын түлөө мүрысөөн эхилбэ. Мүрысөөндэ 16 шатаршад хабаадалсана. Мүнөөдөө нааданай хахад—наймаа уулзалга үнгэргэгдөөд байнхай.

Нааданда спортын бусад бүлгэмүүдһээ хабаадалсаһан шатаршад түрүү һуури эзэлжэ ябана. Жэшээнь, һурагша Сокто Намжилов найман уулзалгаһаа долоон очкотой түрүүлнэ. Мүн Зүүн-Сибириин технологическа институдай студент Юрий Прутовой долооһоо зургаан очкотой болобо. «Труд» бүлгэмэй түлөөлэгшэ В. Напартович табан очкотой.

* * *

Улаан-Үдын авиационно заводой түрүү һуури эзэлхын түлөө үнгэргэгдэжэ байгаа шатарай нааданда В. Гонзалевский түрүүлжэ эхилбэ. Тэрэ табан хүниие шүүһэн, хоёртойнь тэнсэһэн байна. Шатаршад М. Ангажанов, А. Ильиных, В. Тоневицкий тэгшэд 5,5—4 очкотой болоод ябана.

В. МАМИЛОВ.

ДЭЛХЭЙН ЧЕМПИОНОЙ АЯНШАЛГА

Шатараар дэлхэйн чемпион, гроссмейстер Анатолий Карпов Югослави соогуур хорин хоногой туршада айлшалһан байна. Карпов эндэ айлшалжа ябахадаа, Черногори, Македони, Серби, Босни, Герцеговинида нэгэ доро хэдэн хюлгэдэ арбан хоёр удаа наадаһан байха юм. Дэлхэйн чемпионой хаанашье ябахадань, Югославиин ажалшад хани халуунаар угтаһан, тэрэнэй нэгэ доро хэдэн хюлгэ дээрэ наадахадань, гурба мянга хүрэтэр шатарай нааданда дуратайшуул суглардаг байба.

— Байгша ондо Югославяар хоёрдохёо удаан саг соо аяншалба гээшэб. Тиихэдээ түрүүн ябахадаа аяншалаагүй Черногори, Македони хүрэһэн байнаб, —гэжэ ТАСС-ай корреспонденттэй хөөрэлдэхэдөө, дэлхэйн чемпион хэлэһэн байна. — Тиибэшье намтай уулзаха, наадаха дуратайшуулай хүсэл оролдолго үшөөл гүйсэд дүүргэжэ шадабагүйб. Хүндэмүүшэ арадай дунда шатараар наадаха дуратайшуул ехэ олон байгаа. Шатаршад нэгэ доро наадахынгаа хажуугаар, шатар тухай хөөрэлдөө үнгэргэдэг байгааб. Жэшээнь, Скопле, Охрид хотонуудай предприятинуудай хүдэлмэришэдэй урда тиимэ хөөрэлдөө хээб.

Дэлхэйн чемпион ерээдүйдэ өөрынгөө бэелүүлхэ түсэб тухай хөөрэхэдөө, ноябрь һарада үнгэргэгдэхэ пионернүүдэй ордонуудай командануудай дунда түрүү һуури эзэлхын түлөө болохо нааданда хабаадалсахаб гээ. Удаань ороной түрүү һуури эзэлхын түлөө үнгэргэгдэхэ нааданда хабаадалсаха хүсэлэнтэй.

— Сэхэ руунь хэлэхэ болоо һаа, эндэһээ ябахынгаа урда тээ филателистнүүдэй магазинда орожо. Югославиин шэнэ марконуудтай болохые эрмэлзэнэб, — гэжэ дэлхэйн чемпион мэдүүлээ һэн.

(ТАСС).

ПРАВДА БУРЯТИИ

Нэгэдэхи хуудаһанда: «Советскэ Союзай зэмбүүлиндэ туйлаһан шэнэ илалта» — ТАСС-ай мэдээсэл. «Сэлэнгын аймагай «Сельхозтехника» нэгэдэлэй, колхоз ба совхозуудай механизаторнуудай болон инженерно-техническэ хүдэлмэрилэгшэдэй социалис уялганууд». «Бэшүүрэй аймагай мал ажахын хүдэлмэрилэгшэдэй социалис уялганууд.»

Хоёрдохи хуудаһанда: А. Кушнарев—«Эрилтэ ехэтэйгээр». «Табан жэлэй түрүүшүүл» гэһэн юрэнхы гаршаг доро фото-мэдээсэл. В. Ниндаков— «БАМ ба манай аймагай зорилгонууд» —корреспонденци. Т. Иванова — «Һүнэй шанарта онсо анхарал хандуулха». «Совет орон, шэнэ һонин».

Гурбадахи хуудаһанда: «Манай айлшан «Байгал» журнал».

Дүрбэдэхи хуудаһанда: «Венера-9» — шэнэ түхэлэй аппарат мүн» — ТАСС-ай материал. Уласхоорондын шэнжэлэл. Бумбэрсэг дэлхэйн һонин. Тобшо мэдээсэлнүүд.

Сагаан уларил

Мүнөөдэр республика соомнай бүрхэгшэг байха, зарим нютагуудта саһан орохоор хүлеэгдэнэ. Баруун тээһээ секундын 10—15 метр хүсэтэйгөөр һалхилха. Хойто аймагуудта 3—8 градус хүйтэнһөө 2 градус хүрэтэр дулаархаар багсаагдана. Улаан-Үдэ хотодо һүниндөө 10—12 градус хүйтэн, үдэртөө 0 градус байхаар хүлеэгдэнэ.

Октябриин 29—30-най үдэрнүүдтэ баһал бүрхэгшэг байха. Байгал шадарай аймагуудта саһан орохо, бусад аймагуудтань шиир нойтон унахагүй. Баруун тээһээ секундын 5—10 метр хүсэтэйгөөр һалхилха юм. Температура һүниндөө 9—14 градус, тиихэдэ хойто ба Ахын аймагуудта хүйтэн 19—24 градуста хүрэхэ байна. Байгал шадар үдэртөө 4—9 градус хүйтэн байхаар хүлеэгдэнэ. Бусад аймагуудта үдэртөө 1 градус дулаанһаа 4 градус хүйтэрхэ. Тиихэдэ хойто ба Ахын аймагуудта 3—8 градус хүйтэн болохоор хүлеэгдэнэ.

СЭНХИР ЭКРАН

НЭГЭДЭХИ ПРОГРАММ... «Орбита». 10.00 — Ш... һонин. 10.10 — «Хэрэ... комсомол гэжэ нэрэтэй һ... ВЛКСМ-эй ЦК-гай таһа... даагшын орлогшо Г. И. Д... нисов дамжуулгада хабаа... ха. 11.10 — «А. Исаак... уран бүтээл». 11.45—«Ер... наашаа онтохон» (үнгэтэ). 12.30 — Гимнастикаар д... хэйн кубок абахын тул... Эрэшүүл. Англиһаа да... жуулга. 12.50 — 13.00 — Забһарлалга. 13.00 — «Т... баринууд ба тайлбари... (үнгэтэ). 13.15 — «Выст... — илагша» (үнгэтэ). Док... ментальна фильм. 13.35 — «КПСС-эй XXV съездые у... туулан». 14.20 — В. Бил... Белоцерковский. «Штор... фильм-зүжэг. 16.30 — «Д... хэйн залуушуул» (үнгэтэ). 17.00 — «Великие голод... цы»—уран һайханай филь... 18.30 — «Время». 19.00— 19.10 — Забһарлалга. 19.1... —«КПСС-эй XXV съезд... угтуулан». Молдавиин СС... эй ажалшад мүрысэнэ. Мо... давиин КП-гэй ЦК-гай се... ретарь С. К. Гроссу да... жуулгада хабаадалсаха... 19.55 — В. Билль-Белоц... ковский. «Шторм», филь... зүжэг. 21.00 — Шэнэ һон... 21.15 — «Шторм» филь... зүжэгэй үргэлжэлэл. 22... — 22.30 — Забһарлалг... 22.30 — «Великие гол... ранцы» — уран һайха... фильм. 24.00 — «Врем...

ХОЁРДОХИ ПРОГРАММ...

Улаан-Үдэ. 19.20—«Ула... хоорондын шэнжэлэл» (б... ряадаар). 19.40 — «Клас... хүтэлбэрилэгшэдэ туһал... жа». «Хүшэр үхибүү... 20.05 — Телевизионно ... нин. 20.25 — «Буряад... уран зураашадай масте... ской соо».

Редакторай орлогшо
М. Н. НИМАЕВ.

Манай адрес, телефону...

г. Улан-Удэ, ул. Ленина, 35. Телефоны: редактора — 2-54-54, приёмная—2-54-... зам. редактора — 2-68-... зам. редактора — 2-62-... отв. секретаря — 2-50-... секретариат — 2-66-76, отделы: партийной жизни — 2-60-91, сельского хозяйства — 2-64-36, 2-63-86, пропаганды и агитации—2-56-2..., промышленности и строительства — 2-61-35, советского строительства и быта— 2-69-58, культуры и школ— 2-60-21, писем и сельхоркор— 2-67-81, информации — 2-34-05, общественная приёмная — 2-56-62, машинное бюро — 2-57-63, корректорская — 2-35-95, фотолаборатория — 2-33-61.

Типография управления по делам издательств, полиграфии и книжной торговли Совета Министров Бур АССР. Н-00695. Заказ № 01508.